Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

22 февраль, пайшанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 38 (1291)

МУВАФФАҚИЯТ КАЛИТИ

Тошкентда Ўзбекистон футбол федерациясининг ҳисобот-сайлов конференцияси бўлди. Анжуманни республика пойтахти ҳокими Козим Тўлаганов очди.

Ўзбекистон футбол федерациясининг президенти, ички ишлар вазири Зокир Алматов маъруза қилди. Маърузачи бу йил мустақилликнинг беш йиллигини нишонлайдиган мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, одамларни соғломлаштириш учун жуда кўп иш қилинаётганини таъкидлади. Президент Ислом Каримовнинг спортни ривожлантиришдаги улкан хизматлари учун Олтин Олимпиа ордени билан мукофотлангани ҳам бежиз эмас.

Мустақил Ўзбекистон фақат иқтисодиёт, сиёсат ва маданият соҳасидагина эмас, шу билан бирга спорт, жумладан футбол соҳасида ҳам муваффақиятларга эришиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгалламоқда, — деди маърузачи. Республика миллий терма командаси XII Осиё ўйинлари чемпиони бўлди, Африка чемпиони — Нигерия миллий терма командаси билан учрашувларда ҳам яхши ўйин кўрсатди.

Шунга қарамай, кўпгина масъул шахслар футболга расмиятчилик ва лойқайдлик билан муносабатда бўлишмоқда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 18 мартдаги «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг кўпгина бандлари бажарилмай қолишининг сабаби ҳам ана шунда. Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 4 январдаги мажлисида бу ҳақда жиддий гаплашиб олинди. Бунда Президент Ислом Каримов Ўзбекистонда футболнинг қандай аҳволда эканлигига танқидий баҳо берди.

Сўнгра маърузачи футболнинг ўринбосарлар тайёрлашдаги камчиликлари, оммавий футболнинг талабларига жавоб бермаслиги, мини-футболни ривожлантириш даражасининг пастлиги, айрим стадионларнинг яхши жиҳозланмагани, кўпгина умумий таълим мактабларида спорт майдонлари ва спорт анжомларининг йўқлиги каби муаммоларга тўхталди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги қарори қандай бажарилмоқда? Бу қарорнинг амалга оширилиши Ўзбекистонда футболнинг долзарб муаммоларини ҳал этишга имкон берибгина қолмай, уни сифат жиҳатидан юқори босқичга кўтариш учун шарт-шароит яратади.

Қарорнинг айрим бандлари бажарилди, деди маърузачи. Бироқ, жойларда ташаббуснинг йўқлиги ҳамон ташвиш туғдирмоқда. Ташаббус бўлмаса, муваффақиятга эришиб бўлмайди, муҳим муаммоларни ҳал этиш ҳам қийинлашади. Муаммолар эса жуда кўп. Энг муҳим муаммолардан бири ўринбосарлар тайёрлаш масаласидир. Биринчи тоифадаги 26 командада ёши ўттиздан ошган 92 спортчи бор. Олий тоифадаги 16 командада 32 футболчининг ёши ўттиздан ошган. Бу хусусда жиддий ўйлаб кўриш керак.

Сўнгра маърузачи болаларнинг махсус спорт мактаблари ва бўлимлари ишида тўхталди. Республикада махсус мактаблар ва уларнинг бўлимлари сони 290 тадан кўпроқ. Афсуски, уларнинг кўпчилиги малакали футболчиларни тайёрлаётгани йўқ. Маърузачи футбол усталари командалари қошида ўринбосарлар гуруҳлари йўқлиги хусусида жиддий ташвиш билдириб,. эндиликда бундай командаларнинг мусобақаларда иштирок этишига рухсат берилмаслигини таъкидлади. Маърузачи футбол мусобақаларида ҳакамлик қилишнинг айрим нохолис ҳоллари тўғрисида гапириб, ҳакамлар ишини назоратчи ҳакамлар кузатиб туришини таъкидлади.

Нотиқ маърузасининг пировардида миллий терма команда олдида жуда масъулиятли учрашувлар турганини айтди. Спортчиларимиз Осиё чемпионатида чемпионлик унвонини ҳимоя қилиши керак. Улар айни пайтда жаҳон чемпионатининг саралаш ўйинларида иштирок этишади. Бу учрашувларга фақат футболчилар эмас, Ўзбекистонда футбол муаммоларини ҳал қилиш билан боғлиқ барча кишилар тайёргарлик кўришлари керак.

Музокарада сўзга чиққан кишилар республикада футболни ривожлантиришнинг бир қанча долзарб муаммолари тўғрисида гапирдилар.

Анжуман охирида «Нефтчи», МҲСК, «Пахтакор», «Дўстлик» командалари ҳамда футбол бўйича хотин-қизлар командаси эсдалик совғалари билан мукофотланди.

Ўзбекистонлик тўрт ҳакам — Зокир Абдуллаев, Сардор Нажафалиев, Ноил Лутфуллаев ва Бобур Ҳайдаров ФИФА лицензияларини олишди. Бу лицензиялар уларнинг халқаро учрашувларда бош ҳакамлик қилиш ҳуқуқини тасдиқлайди. Республикамиздаги футбол ҳакамларидан етти киши халқаро учрашувларда бош ҳакам ёрдамчиси бўлиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Анжуман ишида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Алишер Азизхўжаев иштирок этди.

(ЎзА).

Наманган туманидаги «Туркистон» жамоа хўжалиги аъзолари ўтган йилни барча соҳаларда қувончли якунладилар. Пахтачиликда эришилган ютуқлар айниқса, салмоқли бўлди. 650 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди.

Айни кунларда ариқ-зовурларни тозалаш, далага маҳаллий ўғит чиқариш билан бирга баҳорги экиш мавсумига техника воситаларини шайлашга катта эътибор қаратилмоқда.

СУРАТДА: туман кенгаши депутати, жамоа хўжалиги бошқаруви раиси А. Жулибоев, механизаторлар Д. Аҳмедов, А. Тиркашев ҳамда созловчи А. Мадвалиев билан техника паркида таъмирлаш ишлари сифатини кўздан кечирмоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ИШ БОШЛАДИ

Бухоронинг Когон шаҳридаги — Аҳадхон саройида «Ипак йўлининг тикланиши: Ўзбекистонда маърифий сайёҳликни ривожлантириш ва маданий меросни эъзозлаш» мавзуидаги халқаро анжуман бошланди.

Унда жаҳоннинг кўплаб мамлакатларидан келган давлат ва жамоат арбоблари, БМТ, ЮНЕСКО, Жаҳон банки, Европа иттифоқи каби ўнлаб халқаро ташкилот вакиллари иштирок этмоқда.

Анжуманни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари С. Саидқосимов кириш сўзи билан очди ва халқаро конференция иштирокчиларига Президент Ислом Каримовнинг табригини етказди.

Бош вазир ўринбосари халқаро анжуман иштирокчиларини Парижлан келган қувончли хабар — ЮНЕСКО Бухорои шарифни жаҳон маданий мероси ҳисобланувчи шаҳарлар сафига қўшганидан воқиф этди. Шу муносабат билан ЮНЕСКО Бош директори ўринбосари Томас Келлер вилоят ҳокими Мавлон Раҳмоновга Бухоро ЮНЕСКО муҳофазасига олингани ҳақидаги ёрлиқни топширди.

Халқаро конференция иштирокчилари уч кун давомида қадимий ипак йўлини тиклаш, мамлакатимизда сайёҳликни янада тарққий эттириш, маданий ва маърифий меросни авайлаб-асраш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қиладилар.

Маросим сўнгида «Ўзбекистонда халқаро сайёҳликни ривожлантириш ва ҳаракатлар режаси» лойиҳаси имзоланди. Уни БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик ва «Ўзбектуризм» миллий компанияси раиси Б. Ҳусанбоев имзолади.

(ЎзА).

• Президент фармонлари қандай бажарилмоқда?

ҲЕЧ КИМ ДОҒДА ҚОЛМАЙДИ

Яширишнинг ҳожати йўқ, 1992 йилгача омонатларга пул қўйган аҳолининг маблағлари шундайлигича қолиб кетса, ғоят адолатсизлик бўларди. Ахир, бир бош сигир олишга қурби етган омонатчи бугунга келиб ўша пулга бир литр сут ололмаса, алам қилмайдими?

Шу жиҳатдан юртбошимизнинг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони айни муддао бўлди. Уни фуқаролар умид ва қувончлар билан кутиб олишди.

Биз Халқ банкининг 244-Андижон шаҳар бўлимидамиз. Назоратчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Кимдир омонат дафтарчани варақлаб, маблағларни ҳисоб-китоб қилади, бошқа биров натижаларни компьютерга киритади. Айни чоғда омонатчилар билан ишлаш ҳам қизғин бораяпти.

Биз томон яқинлашаётган фуқарони саволга тутамиз.

— Абдуғулом Каримов, Андижон шаҳрида яшайман, — ўзини таништирди у. — Беш йил муқаддам омонатга 10 минг сўм қўйган эдим. Пулнинг қадрсизланишидан хавотирга тушиб, омонатга пул қўйишдан ҳафсалам совиётган эди. Лекин иккиланишларим беҳуда экан. Юртбошимизнинг Фармонидан сўнг ана шундай қарорга келдим. Энди эҳтиёжимиздан ортганини яна омонатга қўймоқчиман.

Банк назоратчиси Муҳаббат Қобулова билан иш устида суҳбатлашдик.

— Бўлимимизда инвентаризация ишлари тугалланди., — деди у. — Омонатчилар маблағини ҳисоблаб, индексацияга тайёрлаб қўйдик. Албатта, ўтган муддатда ишларимиз осонликча кечгани йўқ. Ҳар бир операцияни ҳисобга олиш, маблағларни жамлаш ... Аммо ҳар қанча машаққат бўлса-да, омонатчилар кўнглини ололсак, шу — бизнинг ютуғимиз.

Халқ банкининг вилоят бошқармаси томонидан нуфузли комиссия ташкил этилиб, унга турли муассасалардан вакиллар жалб этилган. Шаҳарлардаги бўлимларда эса «ишонч телефонлари» ишлаб турибди. Навбатчилар омонатчиларнинг турли сўровларига жавоб беришмоқда. Умуман, 624 нафар банк ходими индексация юмушлари билан шуғулланаётир.

— Ҳар бир ахборот, омонатчиларнинг маблағлари ҳақидаги маълумот компьютер программасига жойлаштирилаяпти, — деди бошқарма бошлиғи ўринбосари Бахтиёр Солиев, — Вилоятимиз бўйича 325 минг омонатчининг 424 миллион 216 минг сўм маблағи индексация қилиниши керак. Ҳозиргача Бўз, Шаҳрихон, Избоскан, Андижон туманлари, Андижон, ва Асака шаҳарларидаги бўлимларимизда инвентаризация ишлари ниҳоясига етказилди.

Халқ банки бўлимларида янги омонат дафтарчалари ҳам аллақачон тайёрлаб қўйилган. Якуний ишлар тугаллангач, индексация суммаси зудлик билан дафтарчага ўтказилади. Омонатчилар эса бу йил унинг 10 фоизини олиш ҳуқуқига эга бўлади. Қолган маблағ босқичма-босқич берилади. Албатта, қолдиқ суммасига ўз навбатида банк фоизлари қўшилиб берилади.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ТАШАББУС»

фельетон ўрнида

СУРХОНДАРЁ ташаббускор юрт. Битта машина билан минг тонна пахта териш ҳаракати ҳам худди шу ердан Ўзбекистонга тарқалган. Ҳар гектар ерда 60-70 центнердан пахта етиштириш ташаббусини эса қўмқўрғонлик Ҳасан Муҳторов бошлаб берган эди.

Биз элга овоза бўлган бундай «ташшабус»ларнинг юздан бирини айтаяпмиз. Агар маҳаллий аҳамиятга эга бўлган ташаббуслар ва уларнинг элга келтирган «нафи», халқнинг улардан кўрган «манфаатлари»ни санайман десангиз, Абдулла Қаҳҳорнинг ибораси билан айтганда, «отпускага чиқиб ишлаш керак».

Хуллас, сурхондарёликлар ташаббуссиз... туролмайдилар. Бултур улар 100 минг гектардан зиёд ғаллазордаги ҳосилни 25 кунда йиғиштириб олиш ташшабуси билан чиқдилар. Ваҳоланки, бурноғи йили ғаллазорлар кам бўлган ҳолда ўрим 75 кун давом этган эди! Шу муносабат билан бутун Ўзбекистондан ва Қорақалпоғистондан ғалла ўримига масъул бўлган раҳбарлар, мутахассислар Сурхондарёга таклиф этилди — катта машғулот бўлди. Сурхондарёнинг ташаббускор раҳбарлари қандай қилиб 25 кунда ғалла ўримини якунлашнинг йўлларини айтиб беришди. Меҳмонлар уларни олқишлаб, роса қарсак чалишди. Куй-қўшиққа уланиб кетди, деганларидек, элнинг эркаси, бойсунлик Шоберди бахши бу ташаббусни қўшиққа солиб айтди, ўйнамаган одам қолмади.

Эртасига меҳмонлар тарқаб кетишди. Бу анжумандан, айниқса, фарғоналиклар катта таассурот олган эканлар — ўрим суръатини шу даражада ошириб юборишдики, ташаббускорлардан ортда қолмайлик деб, Ўзбекистонда биринчи бўлиб топшириқни бажариб қўйишди. Андижонликлар билан наманганликлар ҳам ташаббускорлардан ўзиб кетишди.

Ташаббускор сурхондарёликлар эса... Улар ҳам жуда қаттиқ меҳнат қилишди — ғалладан бошқа ҳамма иш йиғиштириб қўйилди, барча ўримга сафарбар этилди. Айниқса, ҳосилни талон-торож қилишларга қарши қаттиқ кураш эълон қилинди.

Бу баёнлар қуруқ бўлмаслиги учун бир тафсилотни айтайлик. Вилоятдаги донгдор «Ҳазорбоғ» жамоа хўжлигининг хирмонига дон олиб келган тракторчининг қайтар чоғи, ҳатто, ўриндиғининг таги ҳам кўздан кечирилар эди. Бора-бора тарктрочиларнинг ўзлари ҳам бу тартибга ўрганиб қолишди: назоратчи талаб қилмаса ҳам «Мана, ҳеч нарса йўқ!» деб кўрсатишар эди.

Вилоят миқёсида жорий этилган бу назоратлар қанчалик қаттиқ бўлмасин, барча имтиёз ва ваколатларга эга бўлганлар армонсиз ўғирлашди: қоплаб эмас, машиналаб ўмаришди, назорат қилинадиган ва назорат қилинмайдиган йўллардан Тожикистонга ошириб юборишаверди. Бундай ўғирликлар ҳозир ҳам тўхтагани йўқ: Турсунзода шаҳридаги катта бозорга борсангиз унга, буғдойга тўла (копларни эмас!) «КамАЗ»ларни кўрасиз, чангитиб сотиб ётишипти барака топгурлар!.. Энди бу мавзуни шу ерда тўхтатиб, ғалла ўримига қайтамиз.

Шундай қилиб, улар қанчалик зўр беришмасин, ўрим одатдаги маром билан давом этди. Хўжалик сектори у ёқда турсин, ҳатто, чорвадор фермерларнинг ғалласини ҳам олишди. Чорвадор «Ахир мен мол боқиш, маҳсулот етиштириш учун ер олиб, дон-озуқа экканман, сизнинг планларингизни бажариш учун бор ғалламни топшириб юборсам, молни нима билан боқаман», деган эди, раҳбарлар «бугун бизнинг айтганимизни қилиб туринг-чи, эртага бир гап бўлар» дейишди. Ғалла тайёрлаш топшириғини бажариш учун, ҳатто, лалми ғаллазорларнинг бошига бориб қоровуллик қилишди. Аммо бир халқ мақолида айтилганидек, йўқ нарсани йўндириб бўлмас экан: ташаббуснинг қанотига тилла ҳарфлар билан битилган йиллик мажбуриятни уддалашнинг иложи бўлмади, жуда кўплаб хўжаликлар ҳатто уруғликни ҳам топшириб юборишди. Барибир бўлмади.

Биз бултурги ғалла мавсумининг муваффақиятсиз якунланганлиги ҳақида жуда кўп ваколатли раҳбарлар билан гаплашдик. Зиммасида масъулияти катта раҳбарлар ҳамма айбни табиатга юклашади. Уларнинг айтишича, баҳор иссиқ келиб, экин гулга кирганда уни «булут уриб» кетган эмиш. Муайян масъулиятга эга бўлган раҳбарлар эса сувнинг тақчиллигини рўкач қилишади. Вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари Собир Саъдуллаевнинг ҳисоб-китобларига қараганда, бултур ғалла талаб этилганидан 25 фоиз сувни кам ичган. Агар шу сув бўлганида ғалла тайёрлаш топшириғи ўйнаб-ўйнаб бажарилар экан. Бундан ташқари бултур ғаллазорлар умуман калийли ўғитлар билан озиқлантирилмаган. Фосфорли ўғитларнинг эса 10 фоизи солинган.

Кўпчилик туман ҳокимлари гапнинг тўғрисини айтишдан тортинишади. Чунки улар маҳсулот етиштириш учун бевосита масъул бўлган раҳбарлар-да.

Жамоа хўжаликларининг раислари билан бултурги муваффақиятсизлик ҳақида гаплашмоқчи бўлсангиз, шартта ёқангиздан олишади: нега ғалланинг харид нархи арзон!.. Айтмоқчи, хўжалик раҳбарларининг ичида ҳам ташаббускорлар кўп: бултур тўсатдан музрободлик Одинақул Бозоров янги нав яратди. Аммо янги навнинг буғдой эканлигини ҳам, ғалла эканлигини ҳам ҳеч ким билолмади. Биз бу масалани шу даражада чуқур ва батафсил ўргандикки... Лекин ҳозир бу ҳақда гапиришнинг мутлақо маврили эмас.

Вилоятдаги ишлардан яхши хабардор одам сифатида бир гапни айтамиз: ғалла экиш топшириғи белгиланган муддатда «тугатилган» бўлса-да, аслида ноябрь, декабрь, январь ойларида ҳам ғалла экиш машиналари далаларда санқиб юрди. Ўзингиз айтинг, шундан кейин ҳам суғориладиган майдонлардан кўзланган миқдорда ҳосил олиш мумкинми? Ва худди шунинг учун Жарқўрғон, Термиз, Бандихон туманларида ҳосилдорлик 22-23 центнерда қолиб кетди. Пешқадам ҳисобланган Шўрчи, Денов, Олтинсой туманларида ҳам ҳосилдорлик ўттиз центнерга етмади. Ваҳоланки, Сурхондарёнинг тупроғи шу даражада созки, уқуви бор одам тилла ундириши мумкин: шакарқамиш ўсадиган тупроқни бундан бошқача таърифлаб бўлмайди.

Биласизми, бултур ғалласи ўрилган майдонларнинг тўртдан уч қисми шудгорланмасдан, кузга қолиб кетди. Биринчидан, ўрим чўзилиб кетди, иккинчидан, ҳамма ўрим билан банд бўлди, учинчидан, июлнинг охири билан августнинг бошларида кўп экинларнинг экиш вақти ўтиб кетган бўлади.

Ҳолбуки, ўша «Йигирма беш кун!» деган ташаббус тантаналарига бағишланган йиғилишда Қишлоқ хўжалиги вазирлиги раҳбарлари «Ғаллазорлар бу йил бултургидан кўп, шунинг учун ғалладан бўшаган майдонларнинг бир қисмини кузги дон экилгунга қадар талабгор деҳқонларга бериш керак, чунки ернинг умри зое кетмасин», деган эди. Қаёқда...

Ҳарқалай, 50 минг гектарлаб суғориладиган ерларнинг Сурхондарё шароитида юз кунлаб бекор ётиши, ҳатто, уруш йилларида ҳам кузатилмаган.

Бу йил ғаллазорлар ўттиз минг гектарга кенгайди ва яна «ташаббус» кўрсатилди: ғаллачилик бригадалари тугатилиб, қарийб 130 минг гектар ғаллазор шартномачиларга берилди. Уларга қаттиқ талаб қўйилди: «Суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан ўттиз беш центнердан ғалла берасиз — ортиғи ўзингизники, лекин кам бўлса... тўлайсиз». Ҳозир вилоятда 9 минг ана шундай шартномачи меҳнат қилаётир.

Аҳвол қалай? Расмий маълумотларга қараганда, бултур экилган ғалла бу йил январнинг охирига бориб... биринчи сувдан чиқди. Суғорилган майдонлар кунлар исиб кетса, албатта, кўкаради.

Бор гапни айталиган бўлсак, фақат қўшимча озиқлантириш ва суғоришнинг ҳисобигагина ғаллазорларда зиммага олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштириш мумкин. Лекин бунинг ҳеч иложи йўқ — асосий манба бўлган Сурхон сув омборининг тубида 69 млн. куб метр сув қолган. Аммо, ғалла тайёрлаш топшириғини барбод қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ! Шундай бўлгандан кейин... одам нима дейишни ҳам билмай қолар экан.

Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

РЕСПУБЛИКА ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 21 февралда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 31,32 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 37,00 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 22 февралдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	27,90	1 Норвегия кронаси	5,85
1 Австрия шиллинги	3,62	1 Польша злотийси	14,61
1 Англия фунт стерлинги	57,22	10 Португалия эскудоси	2,45
10 Бельгия франки	12,46	1 Сингапур доллари	26,43
1 Голландия гульдени	22,83	1000 Туркия лираси	0,57
10 Греция драхми	1,54	1 Финляндия маркаси	8,21
1 Дания кронаси	6,61	1 Франция франки	7,42
1 БАА дирхами	10,08	1 Швеция кронаси	5,44
1 АҚШ доллари	37,00	1 Швейцария франки	31,44
1 Миср фунти	10,89	1 ЭКЮ	46,77
1 Ирландия фунти	58,81	10 Жанубий Корея вони	0,48
1 Исландия кронаси	0,56	10 Япония иенаси	3, 52
10 Испания песети	3,03	1000 Россия рубли	7,76
100 Италия лираси	2,35	1000 Украина карбованеци	0,20
1 Канада доллари	26,82	1000 Беларусь рубли	3,22
10 Хитой юани	0,44	1 Молдова лейи	8,12
1 Кувайт динори	124,16	1 Эстония кронаси	3,19
100 Ливан фунти	2,33	1 Латвия лати	67,64
1 Малайзия ринггити	14,53	1 Литва лити	9,25
1 Германия маркаси	25,60	1 Қозоғистон тенгеси	0,57

****) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.***

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан харид қилишда воситачилик ҳақи олинмайди.

Президентимиз номига келаётган хатларни ўқиб

МАКТУБЛАРДА ДАВР НАФАСИ

Мустақиллигимизнинг бешинчи йилида яшамоқдамиз. Киши назарида ҳар бир ўтган кун мамлакатимиз истиқлоли иморатига биттадан пишиқ, анча-мунча қору бўронлар, селу тошқинларга бардош берадиган ғишт қўймоқда. Халқимизда агар меъмор иморатнинг пойдеворини ўйлаб, келажагини инобатга олиб қўйса, у қийшиқ эмас, чидамли ҳамда кўркам бўлади, деган ҳикматли гап бор. Бунга авлодларимиздан мерос қолган темурийлар салтанати меъморчилиги гувоҳдир. Бу қурилажак иморатнинг номи — Мустақил Ўзбекистон! «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат!».

Республикамиздаги бошқа муассасалар қатори Ўзбекистон Республикаси Президенти девонида ҳам эрталаб иш бошланиб, маълум вақтгача давом этади. Тошкентликлар кечқурунлари девон жойлашган бинода анча маҳалгача чироқлар ёниқлиги у ерда мамлакат юмушу ташвишларига оид масалалар кўриб чиқилаётганлигини кўрадилар, сезадилар. Ҳақиқатда, бугун энди тетапояликдан чиқиб, ўзининг мустақил қадамларини қўяётган юртимизнинг ташвишлари, ишлари кўп: қурилиши бошланган корхоналар, турар жой ва боғ-роғлар ишларини тугатиш, янгидан-янги қўшма корхоналарнинг барпо этилиши, эл-юрт фаровонлиги учун бозор иқтисоди, деб аталмиш «асов от»ни жиловлаш ва халққа хизмат этишга ундаш... Бу йил Президентимиз айтганларидек, юксалиш ва бурилиш йили бўлиши керак. Халқимиз ўз юртбошиси ва у айтган сўзга ишонади. Чунки бунинг учун бизда тўла асос бор! Истиқлолнинг дастлабки йилларида қурилиши бошланган йирик корхоналар; Навоий руда қазилмалари корхонаси, Жанубий Корея билан ҳамкорликда қурилиши битказилаётган Асака автомобил корхонаси, Хоразмда Германия билан ҳамкорликда ишга тушиб, дастлабки маҳсулотини берган «Мерседес-Бенц» йирик автомобиллар корхонаси, Талимаржон ГРЭСининг дастлабки турбиналари ва юзларча кичик ва катта корхоналар маҳсулот бера бошлайдилар. Бу маҳсулотлар биз тилга олган иморатнинг бўй чўзишига имкон яратишдан ташқари, халқ турмуш тарзи даражасини оширади, миллий валютамизнинг ташқи конвертациясини тезлаштиради.

Мамлакатдаги ана шу ютуқларни босқичма-босқич бажариш, юксалтириш учун тинч ва осойишта ҳаёт асосий омилдир. Осойишталик эса Ўзбекистонда яшовчи миллатларнинг ўзаро дўстлик, ҳамкорлик ва тотувликда яшашига кўп жиҳатдан боғлиқ. Бу жиҳатларни таъминлаш эса, биринчи навбатда, мамлакатнинг ҳуқуқий ҳужжатларининг даражаси ва сифати билан белгиланади. Бизда бу масала узил-кесил Ўзбекистон Республикаси Конституцияси билан белгилаб қўйилган. Унда юртимизда яшовчи барча фуқаролар миллати, элати, урф-одати, тили, ирқидан қатъий назар бир хил ҳақ-ҳуқуқларга эга эканликлари очиқ-ойдин баён қилинган. Яқинда Қозоғистон Республикаси Президенти девонидан келган Озод Курляшев Конституциямизни миллий масала, ҳамда байналмилалчилик жиҳатларидан дунёдаги энг адолатли давлат Қонунларидан бири, деб атади. Меҳмонимизнинг фикрича, бунинг яққол мисоли Ўзбекистондаги тинч, осойишта ва барқарор муҳитда экан.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонига 1995 йилда юзлаб турли мавзуларда фуқаролардан мактуб, ариза ва шикоятлар келди. Биз уларнинг мазмуни, мундарижаси ва уларда кўтарилган муаммолар ҳақида сўз юритмоқчимиз.

Ислом Каримов ўзининг «Ўзбекистон иқтисодийислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида: «Жамиятда амалга оширилаётган ўзгаришлар нечоғли теран, мураккаб ва кенг кўламли бўлса, барқарорлик, тинчлик ва унинг аъзолари ўртасида тотувлик шунча мустаҳкам бўлиши керак. Миллий мансублиги, диний, сиёсий эътиқодидан қатъи назар, барча кишиларни бир-бирига қарама-қарши бориш эмас, балки жипслашиши зарур. Яхши қўшничилик ва ўзаро ҳурмат — бизга оталаримиз ва боболаримиздан мерос бўлиб қолган, халқимизнинг миллий руҳи, маънавий дунёсининг моҳиятини ташкил қилувчи ана шу азалий ҳақиқатлар жамиятимиз равнақининг асосий негизи ва гаровидир», деб ёзган эдилар.

Юқоридаги сўзларда Президентимизнинг барча миллат ва қўшни давлатлар билан очиқ юз билан яшаш ва қўшничилик қилиш сиёсати ўз аксини топганлигини кўрамиз. Ана шу жиҳатлар бўлса керак, Президент номига Ўзбекистон, Марказий Осиё, Россия ва чет эл фуқаролари номидан кўплаб мактублар келмоқда. Мактубларнинг кўпчилигида Ўзбекистонда олиб борилаётган сиёсатнинг адолатлилиги, ундаги осойишталик, барқарор турмуш тарзи фақатгина собиқ Иттифоқ республикалари, бугунги мустақил давлатлар доирасида эмас, балки бутун жаҳонда ибрат намунаси эканлигини тан олиш, тасдиқлаш, ифтихор билан иқрор бўлиш ҳисси мавжуд.

Девонга йўлланаётган мактубларнинг аксариятида фуқаролар Ўзбекистонда олиб борилаётган сиёсатнинг ижобий жиҳатлари, айниқса миллий тотувлик ва осойишталик бизнинг олағовур давримизда ноёб бойлик эканлигини қайта-қайта таъкидламоқдалар. Кишини қувонтирадиган жиҳати шундаки, Ўзбекистон Республикаси Президентига кўпинча чет эл фуқаролари — мутлақо холис кишилар мактуб орқали мурожаат этиб, унинг олиб бораётган хайрихоҳлик сиёсатидан мамнунликларини билдирганлар. Бу мактубларда мамлакатимиз олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатнинг таҳлили ҳам, юртбошимиз шахсий жиҳатларининг сифати ва қирралари ҳам, турли миллатлар, жумладан, Марказий Осиё давлатлари билан тинч-тотув турмушни вужудга келтириш қанчалик мушкулликлар эвазига бўлганлиги ҳам ўз аксини топган. Мактубларнинг холисоналиги, оддий халқнинг дили, қалб кўри садоси эканлиги ўқувчи кўнглини тўлқинлантиради, кишини беихтиёр муаллиф фикрига йўлдош қилади. Масалан, мудҳиш Ўш, Ўзган, Андижон воқеаларини ўз кўзи билан кўрган Қирғизистон Республикаси, Жалолобод вилояти, Олабуқа тумани, Олабуқа қишлоғи фуқароси Қирғизбой Норқуловнинг Президент номига ёзган мактубидан бир қисмини эътиборингизга ҳавола этамиз:

«Ўзбекистон Республикасининг қисқа муддат — тўрт йилда шунчалик тез ривожланиши, уни келажакда, Сиз айтгандай, буюк давлат бўлишидан яқинда нишонланган мустақиллик байрамининг шодиёнаси далолат бериб турибди. Бу фақат Ўзбекистон фуқаросинигина эмас, балки жамики дили пок бошқа миллатларни ҳам беҳад хурсанд қилмоқда.

Ўзбекистондаги улкан ўзгаришлар, муваффақиятларни, Сизнинг мажлислардаги маърузаларингизни, матбуот конференцияларида берган жавобларингизни телевизордан кўриб, газеталарда ўқиб, беҳад хурсанд бўлмоқдамиз.

Мен Сизни кучли, иродали, сабр-тоқатли, катта тажрибага эга бўлган раҳбаргина, деб қолмай, ҳозирги замон қаҳрамони ҳам, деб биламан! Бу сўзларим ортиқча бўлса, кечиринглар.

Бунга асос бор. Масалан, Ўш воқеасини олайлик. Ўша вақтда Сиз Фарғона, Андижон обком партияларининг биринчи котибларини съезддан рухсат бериб, Хўжаобод, Марҳамат томонлардан Ўшга сувдай оқиб келаётган халқларнинг йўлини тўсиб, Ўшга ўтказмай қўйишингиз — бу қаҳрамонлик эмасми? Агар ўшанда Сиздай эртани, узоқни олдиндан кўра биладиган кароматли раҳбар бўлмаганда, Ўшда нима бўлар эди?

Сизнинг оқиллик билан иш тутишингиз туфайли фожеали воқеанинг олди олинди.

Бўлмаса, Марказий Осиёда ҳам ҳозирги Болқон ярим оролидаги, Кавказдаги каби хунрезлик давом этиши муқаррар эди-ку?

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг Туркистон умумий уйимиз бўлиши керак, деган узоқни кўра билган ғоянгиз Марказий Осиёдаги ҳамма дили пок инсонларни қувонтиради. Бу ғояни келажакда амалга ошишини Аллоҳ таолодан тилаймиз. (Мактуб матни айнан, таҳрирсиз берилди).

Қирғизистон фуқароси Қ. Норқуловнинг мактубига И. Каримов қуйидагича жавоб ёзди:

Муҳтарам Қирғизбой ака!

Сизнинг мактубингизни олдик. Хатда менинг шаънимга билдирилган самимий тилаклар, қалб ҳарорати уфуриб турган, асл инсоний туйғулар билан суғорилган эзгу ниятларингиз учун алоҳида миннатдорчилик билдирмоқчиман. Сиз, қирғиз биродаримизнинг холисона дил изҳорингиз бўлмиш ушбу мактуб Марказий Осиё халқларининг қондош ва жондошлигининг энг ишончли исботи ҳамда «Туркистон — умумий уйимиз!» деган ғоянинг нақадар ҳаётий ва долзарблигидан яна бир далолатдир.

Ўзбекистон ва унинг халқи ҳамда Марказий Осиё минтақасида истиқомат қилувчи барча халқларнинг тинч ва фаровон истиқболини кўзлаган қимматли фикрларингиз учун ташаккур айтиб, Сизга сиҳат-саломатлик тилаб қоламан.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов

Ҳозирги пайтда «Туркистон — умумий уйимиз!» шиори остида фаолият олиб бораётган халқимиз барча халқларнинг аҳиллик билан яшаши, бир ёқадан бош чиқариб, фаолият кўрсатишини тақозо этмоқда. Президент номига Қирғизистон Республикаси Ўш вилоятидан вилоят фахрийлар кенгашининг раиси М. Абдураҳмонов, Оқсоқоллар Олай форумининг Президенти М. Сиддиқов, миллатлараро ассамблея раиси А. Тожибоев ҳамда мактубни имзолаган 20 кишидан иборат уруш ва меҳнат фахрийлари томонидан йўлланган мактубда И. Каримов олиб бораётган сиёсатда сўз ва иш бирлиги, яхши қўшничилик рамзи, ҳар иккала мамлакат аҳолисининг биродарларча муносабати ўз аксини топган. «Сиёсатдон оқил бўлса, эл биродар бўлар», деган мақол эсга келади бехос, яқиндагина содир бўлган Ўш даҳшатларини эслаб. Мактубдан матнлар келтирамиз:

«Биз, Ўш диёрининг уруш ва меҳнат фахрийлари Сиз — Ўзбекистоннинг юртбошиси, Марказий Осиё минтақасида кўзга кўринган давлат ва жамоат арбобига қўлимизни кўксимизга қўйиб «Ассалому алайкум», деймиз.

Юртимиз бошидан кечирган мусибатли кунларда ҳам сабру-тоқат, андиша, сабот-матонат ва оқиллик намуналарини кўрсатдингизки, икки қардош халқнинг эҳтироси ўз ўрнига келди, иккала юртда ҳам тинчлик, осойишталик қарор топди.

Айниқса, яқингинада Андижон вилоятида Президентимиз Асқар Акаев билан учрашганингиздаги ҳароратли, мантиқан теран маърузангиз, газ билан таъминлаш хусусидаги эр йигитлигингиз, келажакка ишонч билан суғорилган сермазмун каломингиз бизларни лол қолдирди. Шунинг ўзи «Туркистон — умумий уйимиз!» деган устивор ташаббусингиз нақадар пурҳикмат ва ҳаётбахш эканлигининг далилидир.

Қирғизистонда халқ таълими ривожи ҳақида ҳам Исҳоқ Раззоқов номли қирғиз-ўзбек олий коллежимиз ҳақида ғамхўрлик қилиб, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазири О. Салимовни Ўшга юборганингиз, ҳар йили ўшлик битирувчи ёшларни Ўзбекистон олийгоҳларига қабул этишга имконият яратганингиз ҳам фаолиятингизда сўз билан амалий иш муштарак эканлигини кўрсатиб турибди.

Нафақат Ўзбекистон ёки Марказий Осиё, балки минтақа ҳамда сайёрамиз осойишталиги ва фаровонлигини кўзлаб қилаётган саъй-ҳаракатларингизда Сизга сиҳат-саломатлик, омад тилаймиз».

Президент номига Тожикистон, Қозоғистон, Россия фуқароларидан ҳам мактублар келмоқда. Уларнинг аксариятида Ўзбекистондаги иқтисодий, ижтимоий ва барқарор ҳолат юртбошимиз саъй-ҳаракати ҳамда бу ҳаракатни қўллаб-қувватлаётган халқнинг сабр, меҳнат ва шижоат меваси эканлиги ҳақида фикрлар билдирилган.

Булар қатори, Девонга миллатлараро ва минтақалараро муносабатларнинг турли жиҳатларига оид мактублар ҳам келмоқда. Агарчи, юқорида таъкидлаганимиздек, республикамизда барча миллатлар тинч-тотув яшаш муҳитига ўргана бошлаган, том маънодаги байналмилалчилик қарор топаётган бўлса ҳам, аҳён-аҳёнда баъзи фуқароларимиз томонидан чалкашликларга йўл қўйилаётганини ҳам кўрамиз. Баъзи хатларда республикада яшовчи қозоқ, туркман, тожик, қирғиз, рус тилида таълим олувчи муассасаларда дарслик, ўқув қўлланмалари етишмаслиги ёзилган. Мактубларда билдирилган фикрлар асосида маълум чоралар кўрилди. Масалан, Халқ таълим вазирлиги юзага келган бу муаммоларни ҳал қилиш мақсадида вазирликнинг 1995 йил, 6 октябрь 212-буйруғига биноан ўқиш рус, қозоқ, тожик, туркман ва қирғиз тилида олиб бориладиган мактабларни дарсликлар билан таъминлашни режалаштирди. 1995-1996 ўқув йили учун рус тилида 17 номда 153939 нусха, қозоқ тилида 31 номда 207820 нусха, қирғиз тилида 10 номда 19360 нусхадаги дарсликлар жойларга етказилмоқда. Шу ўқув йилидан бошлаб ўқувчилар 8 номдаги Ўзбекистоннинг ўзида, юқоридаги беш тилда нашр этилган дарсликлардан таълим олмоқдалар. 1996-1997 йилларда 10 дарслик, жумладан, «Табиийёт» (5-синф), «Ўзбекистон табиий географияси» (8-синф), «Ўзбекистоннинг иқтисодий географияси» (9-синф), «Информатика асослари» (9-синф) ва бошқалар рус, қозоқ, тожик, қирғиз, туркман тилларида нашр этиладики, уларнинг барчасида мустақил Ўзбкистонга оид материаллар асос бўлган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти номига Самарқанд шаҳри пиво заводининг бош муҳандиси В. Литиков номидан корхона маъмурияти томонидан миллий масала — рус миллатига мансублиги туфайли ноқонуний тарзда ишдан бўшатилганлиги ҳақида шикоят аризаси тушди. Мазкур ариза назоратга олинди. Республика Олий суди, Самарқанд вилояти ва шаҳри суд органларининг мазкур аризани янгидан кўриб чиқишга жалб этилиши ва улар ишини назорат қилиши натижасида аризачи В. Литиков ўз вазифасига тикланди, унга мажбуран ишдан четлаштирилган муддатдаги маоши ундириб берилди.

Бироқ, Девонга республикада миллий масалаларга жиддий эътибор берилганлиги, ҳар бир миллат вакилининг фуқаролик ҳуқуқини ҳимоя этиш қонун орқали мустаҳкамланганлигини билиб, бу ҳуқуқдан ўз шахсий манфаати учун фойдаланиб ариза, шикоят юбораётган шахслар ҳам йўқ эмас. Масалан, 1995 йил сентябр ойида Президент номига Денов вино-арoқ заводи тақсимот бўлимининг молшуноси Л. Н. Родионова номидан телеграмма олинди. Унда Л. Родионова завод маъмурияти томонидан рус миллатига мансублиги туфайли ишдан бўшатилаётгани, унга нисбатан тазйиқ ўтказилаётгани ҳақида сўз юритилган. Президент девонининг масъул ходими зудлик билан Деновга бориб, вазиятни ўрганди ва бу масала миллий заминда эмас, балки корхонадаги маълум мансабни эгаллаш учун вужудга келганлигини исботлаб қайтди.

Яна бир мисол келтирайлик. 1996 йил февраль ойининг бошида Президент номига чирчиқлик А. Доценко номидан телеграмма юборилиб, бу шахсга шаҳар алоқа хизмати бошлиғи томонидан рус миллатига мансуб бўлгани туфайли тазйиқ ўтказилгани билдирилган эди. Телеграмма асосида Президент девонининг ходими Чирчиқ шаҳрида бўлиб, масалани ўрганди. Аслида фуқаро А. Доценко уйида мавжуд телефон тўловларини тўламагани учун шаҳар алоқа тармоғи уни телефон ҳақини тўлагунча телефондан фойдаланишидан маҳрум қилган. А. В. Доценко аччиқ қилиб, Президент номига бўҳтон телеграммасини юборган. Бу фуқаро текширувчилардан жиззакилик қилгани учун узр сўраб, тушунтириш хатида ҳеч қандай миллий масала бўйича гап ҳам бўлмаганлигини ёзган. Бироқ, Республика Президенти девонига хат, телеграмма юбориш масъулиятини бу кимса ўйламадимикин? Унинг қанча ходимларни ишдан қолдирганини айтмайсизми?

Миллий масалани ниқоб қилиб, қинғир мақсадларни амалга оширишга уринишга ҳаракат қилган «шикоят» аризалари ҳам Президент девонига жўнатилгани, афсусланарли ҳол. Масалан, Самарқанд вилояти Иштихон шаҳри фуқороси Р. Алиев, Қашқадарё вилояти Деҳқонобод тумани Бешчорбоғ жамоа хўжалигидан Н. Мақсадов, ўзини Озарбайжон фуқароси, деб ёзган Тошкент шаҳар, Яккасарой туманида яшовчи Т. Муродова ва бошқалар шулар жумласидандир. Президент девонининг ходими бу фуқаролар ҳамда аризалар билан боғлиқ масъул шахслар билан учрашиб, суҳбат ўтазиб, уларнинг тутган йўли фақат давлат маҳкамалари ходимлари, айниқса аризачиларнинг ўз вақтларини ўғирлаш, асабларини бузишдан ташқари умумий барқарорликка халал етказиши, йўқ жойдан миллий низолар чиқаришга олиб келиши ҳам қайд этилди.

Президент девонига миллий масалаларга оид бошқа турдаги мактублар ҳам келмоқда. Улар турли сабабларга кўра Ўзбекистонни тарк этган собиқ фуқароларимиз томонидан ёзилган. Бу номаларни мутолаа қилар эканмиз, яна бир марта эркин, осойишта, нисбатан фаровон юртимиздан ғурурланиш ҳисси пайдо бўлади. Тўғри, мустақиллигимизнинг дастлабки йилларида маълум даражадаги миллий номувофиқлик, ўз-ўзини таниш даврининг шаклланиши айрим русийзабон аҳолини таҳликага солди ва улар Ўзбекистонни гоҳ ўз хоҳишлари, кўпинча ташвиқу тарғибот заминида тарк этдилар. Вақт энг яхши ҳакам, дейдилар. Ўзбекистонда олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсат, ҳолат уни тарк этган кишиларнинг кўпчилигида ички ачиниш, афсусни туғдирган. Ўзбекистондан кетишга ундаган ҳомийлари ваъда берган тоғ-тоғ имкониятлар орзу пуфакчаларга айланиб портлаган... Бундай мактублар кўп, уларнинг аксариятида Президентимиз олиб бораётган сиёсатни тўла қўллаш билан бирга, ерли халқ қатори русийзабонлар учун ҳам Ўзбекистон том маънода, қалбан Ватанга айланганини кўрамиз. Мисолларга мурожаат этсак: собиқ Ўзбекистон фуқароси, бугунги Смоленск вилояти Холм-Жирковский қишлоғида яшовчи, 2 фарзанд онаси (Низомий номли ТДПИни битирган) Г. П. Бичковская ёзади: «...Биз Тошкент шаҳрида 1966-92 йиллар давомида яшадик ва ишладик. Кейин бу юртни тарк этдикки, бугун бунинг учун Худонинг қарғишига учрадик. Бизнинг бутун ёшлигимиз шу Тошкент шаҳрида ўтди. У ерда ярим шаҳар дўстларимиз қолганки, уларсиз яшаш мумкин эмаслигини сезмоқдамиз. Бизнинг оиламиз ўзбек халқи урф-одати, тартиби асосида яшашга ўрганган эди. Бизни Тошкентда ҳурмат-эҳтиром қилишар эди. Оиламиз аъзоларининг барчаси бугун Ўзбекистон, Тошкент шаҳри, дўстларимиз, энг муҳими ўзбек халқи, Ватанимиз Ўзбекистонни — бизга ҳеч қандай ёмонликни раво кўрмаган юртни жуда соғинган. Бизнинг оиламиз ўша мудҳиш кун — Ўзбекистонни тарк этган, 3 хонали уйимизни сотган, оромимиздан айрилган кунимизни лаънатлаймиз. Бугунги кунимиздагидек азоб-уқубатлар қийноғига чидай олмаймиз...».

Ўзбекистондан кетиб яна бу юртга қайтишни орзу қилиб, ёзилган мактублар талайгина. Бу мактубларда қўйилган юқоридаги талабдан кўра нозик жиҳат ҳам бор. Бу фуқароларнинг кўпчилиги (Г. П. Бичковская сингари) Ўзбекистонни тарк эта туриб, уй жойи, мол-мулкини мўмайгина сотиб кетган. Энди эса, ҳам турар жой, ҳам фуқаролик, баъзан яна моддий ёрдам талаб қилмоқдаларки, бу инсоф доирасида эмас.

Айрим мактубларда оддий халқнинг Президент И. Каримовга юксак ишонч ва меҳр-муҳаббат билан ёндошишини кўриш мумкинки, бу кишини тўлқинлантиради. Бунга мазкур телеграмма гувоҳ: «Ҳурматли жаноб Президент! Сизга Қирғизистон Республикасининг фуқароси Солуходжаев Абдурашид мурожаат этмоқда. Менинг оиламда узоқ вақтдан бери кутган ўғил дунёга келди. Сизнинг шарафингизга унга Ислом, деб исм қўйдик. Илтимос ўғлимга оқ фотиҳа берсангиз ва азиз меҳмон сифатида уйимизга меҳмон бўлсангиз».

Ҳаёт ўз оқими билан давом этмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти номига келаётган мактубу телеграммалар оқими тинмаётир. Халқ ўз юртбошисига ишонч билдирмоқда ва ундан мадад олмоқда.

Х. ҚУДРАТУЛЛАЕВ
Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг ходими

КИПЛИНГ АҚИДАСИГА БЕРИЛГАН ЗАРБА

ёки расмий ҳудуддан чиқиб, қалбларга кўчаётган дипломатия

Шу йил 6-13 февраль кунлари Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Эркин ХАЛИЛОВ бошчилигидаги Ўзбекистон парламенти делегацияси Германия Федератив Республикасига ташриф буюрди. Унинг таркибида депутатлар Эркин ВОҲИДОВ, Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Анвар ЙЎЛДОШЕВ, Олий Мажлиснинг парламентлараро алоқалар бўлими мудири Файзулла Абдураҳмонов, шунингдек ушбу сатрлар муаллифи ҳам бор эди.

«Ғарб билан Шарқ асло қовушмайди», деб ёзганди Киплинг. Дарҳақиқат, дини, урф-одатлари, удумлари (ва ҳатто тили) ўзгача бу икки олам азал-азалдан қовушмай келган. Тўғри, улар орасида алоқа бўлган, аммо дипломатия деб аталмиш «ҳудуд» атрофида. Буюк ипак йўли даврида ушбу алоқа бир қадар жонланувди, лекин...

Етмиш тўрт йил мобайнида ўз ёғида қоврилишга мажбур этилган Ўзбекистон мустақилликнинг атиги тўрт йилида нафақат шу «қоврилиш»дан халос бўлди, у, гарчанд ташқи алоқалар соҳасида деярли ҳеч қандай тажрибага эга бўлмаса-да, дипломатияда катта ютуқларни қўлга киритди ва ҳатто ўша Киплингнинг ақидасига зарба берди. Бунга Германия билан алоқаларимиз яққол гувоҳ бўлади.

Уч йил муқаддам — Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ГФР расмий ташрифидан сўнг бу алоқаларга илк тамал тоши қўйилди. ГФР Федерал Президенти Роман Херцогнинг юртимизга ташрифи ва яна Президентимизнинг (1995 йил, ноябрь) Германияга бориб келганидан сўнг, ўзаро муносабатларимиз мисли кўрилмаган даражада авж олди ва расмий доирадан чиқиб, минглаб оддий немислару ўзбекларнинг қалбларига кўча бошлади.

Шундай қилиб, Ўзбекистон-Германия муносабатлари Ғарбу Шарқ халқлари ҳам қовуша олиши мумкинлигини исботлаб бермоқда. Бир қарашда икки қарама-қарши қутбдек туюлувчи бу икки оламнинг ўзаро муштарак томонлари ҳам мавжуд, гап ана шу муштаракликни топишда қолганди, холос. Қовушаяптими — демак, топилаяпти! Нималарда мужассам у? Масалан, Ислом Каримов таъкидлаганидай: «Ўзбек халқи билан немис халқини яқин этадиган ҳислатлар кўп. Ҳар иккала халқ ҳам меҳнатни билади, оқибатни билади».

Делегациямиз аъзолари Бундестагда Германия парламенти президенти Рита Зюссмут билан суҳбатлашганида эса ушбу муштаракликнинг тағин бир — жуғрофий жиҳати ҳам мавжудлиги таъкидланди: Германия Европанинг, Ўзбекистон эса Марказий Осиёнинг марказида жойлашган.

Бир соатдан кўпроқ давом этган ушбу мулоқотда мезбон аввалига делегациямиз раҳбарини саволларга «кўмиб» ташлади. У Ўзбекистондаги сиёсий вазият, янги парламентимизнинг тузилиши-ю, иш услуби, демократиянинг қарор топиши учун қилинаётган ишлар, ислоҳотларнинг бориши, Ўзбекистоннинг МДҲ давлатлари, шунингдек, Афғонистону Тожикистонда кечаётган воқеаларга муносабати билан юрак-юракдан қизиқди.

Германиянинг етакчи сиёсатчиларидан бири ҳисобланмиш Рита Зюссмут Роман Херцог ва Хельмут Коль сингари Германия билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатларни кучайтиришга катта эътибор берянти. 1993 йилда давлатимиз бошлиғи Ислом Каримов ГФРга ташриф буюрганида, Зюссмут билан ҳам суҳбатлашганди.

Бундестаг Президенти яқиндагина Давосда ўз ишини туғаллаган жаҳон иқтисодий анжуманида Ўзбекистоннинг фаол қатнашгани мустақил юртимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузини яна бир карра кўтарганини алоҳида таъкидлади.

Зюссмут Ўзбекистоннинг Россия Думасига бўлиб ўтган сайловлар ва умуман, бу мамлакатдаги бугунги сиёсий вазиятга муносабати хусусида ҳам сўради. Очиғи, бу саволда аллақандай ташвиш оҳанги сезилиб турарди. Сабаби — Думага ўтказилган ўша сайлов коммунистик ғоялар қон-қонига сингган фанатикларнинг эски даврни қайта тиклашга бўлган умидларига оз бўлса-да, жон ато этишга, бугунги ўтиш даври қийинчиликларига дош беролмай, кечаги тоталитар ҳаётни қўмсаётганларга маълум даражада имкон яратишга хизмат қилиши мумкин-да (ва Зюссмут бу масалага Ўзбекистоннинг ўз принципиал нуқтаи-назари мавжудлиги, биз тарих ғилдираги ҳеч вақт ортга қайтмаслигига қатъий ишонишимизни эшитиб, қувонди).

Бизнинг яна бир муштараклигимиз асоси худди ана шу саволдан келиб чиқади. Немислар коммунистик тузум жабрини бизга нисбатан камроқ — 40 йил татишди. Аммо шу муддат мобайнида иккига бўлиниб юборилган бу халқ бағри кемтик бўлиб яшади (бу бўлинишда улар фашистларни бош айбдор ҳисоблашади. Гитлеру гитлерчилар ҳақида сўз борганида, немисларнинг (ғарбийларининг ҳам, албатта) нафрати шу қадар тўлиб тошадики, буни, айниқса, иккинчи жаҳон урушида асирга олинган минглаб одамлар азоб чеккан Бухенвальдда бўлганимизда яққол ҳис этдик. «Фюрер кўп халқлар қатори ўз халқи бошигаям беадад кулфатлар солди», — дея такрорлашди Бухенвальд музей-комплекси ходимлари).

90-йилда, ниҳоят, бирлашиш шарафига муяссар бўлган немис халқи тезда юзлаб муаммолар гирдобида қолди. Ва бу муаммоларнинг илдизи, даставвал, коммунистик тузум асоратига бориб тақалади. Биргина Берлинни олайлик. Уни икки: Ғарбий ва Шарқий бўлакка ажратиб турган, узунлиги қарийб 155 чақирим, баландлиги 4 метр, тиканли симлар билан ўралган, ҳар қадамида автомат тутган қизил соқчилар тизилган «машҳур» Берлин девори қулаб, бу шаҳар тағин Германия пойтахтига айлантирилгач, уни ўнлаб бошқа ташвишлар қуршаб кела бошлади. Ўнқир-чўнқир бўлиб қолган йўллар, чириб, деярли яроқсиз ҳолга келган коммуникация иншоотлари, мактаблар, боғчалару шифохоналарнинг ишдан чиқай-чиқай деб турган бинолари, эскириб қолган транспорт воситалари, уйлар, маҳсулоти жаҳон бозори талабига мутлақо жавоб бера олмайдиган корхоналарни қайтадан таъмирлаш... Кун сайин кучаяётган ишсизлик, устига устак, пойтахтни Бонндан Берлинга кўчириш — 2000 йилда Федерал ҳукумат, Парламент, турли вазирликлар, элчихоналар... янги-эски пойтахтдан паноҳ топади. Лекин бунинг учун қўшимча бинолар зарур. Шу боис Берлин ҳозир улкан қурилиш майдонига ўхшайди. Булар учун эса, эҳ-ҳе, қанчадан-қанча маблағ зарур. Бу — биргина Берлинга. Бутун Шарқий Германия учун эса Ғарбий германияликлар ўз бола-чақаларининг ризқидан қирқиб, ҳар йили 100 миллиарддан кўп немис маркаси ҳажмида пул ажратишяпти (Бу ҳазилакам маблағ эмас). «Социализм машъали» дея дунёга доғи кетган Шарқий Германияни қирқ йилда шундай куйга солган комтузум 74 йил мобайнида бизни қай аҳволга солганини яна бир карра таъкидлашга ҳожат бормикан?...Ва шу боис комтузум ғояларига зарба бериш ҳам Ўзбекистону Германиянинг тағин бир муштарак томонларидир. Эскилик асоратларини енгиб, янги жамият қуришда Ўзбекистоннинг ўз йўли борлигини бутун жаҳон, шу жумладан, ГФР ҳам эътироф этаётир. Аммо бу борада ҳам ўзаро тажриба алмашиш фойдадан холи эмас. «Мен Германия тажрибасини ўрганиш керак деганда, биз етмиш йилдан ортиқ яшаган тоталитар, маъмурий-тақсимлаш тузумини улар қандай қилиб барҳам топтираётганини кўзда тутаман, — деганди Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов. — Бир тузумдан иккинчи тузумга ўтиш мураккабликларини улар яхши англаб етишган ва уларнинг бу жиҳатдан тажрибаси бизга жуда-жуда асқотади... Немислар бу борада қисқа муддатда катта муваффақиятларга эришди. Улар бошқарув тизимини бутунлай қайта қуришди».

Албатта, бунинг замирида изланиш, жуда катта меҳнат ётади. Лекин бунда немисларнинг яна бир ҳислати — ҳар бир дақиқадан ўта унумли фойдаланиши ниҳоятда асқотди. Очиғи, сафаримиз дастури билан танишганимизда, юрагимиз орқага тортиб кетувди: бир ҳафта давомида ўндан зиёд учрашув, суҳбат, устига-устак, маданий программа: Бонн, Берлин, Эйфурт, Веймар шаҳарлари бўйлаб экскурсия, Берлин симфоник оркестри концерти, Пергамон (Берлин), Сан-Суси, Цилиленхоф (Потсдам) музейлари, Веймардаги қадимий кутубхона, Гёте уй-музейига, Бухенвальдга ташриф... Ва табиийки, бир шаҳардан иккинчисига, бир меҳмонхонадан бошқасига ўтиш ҳам анча вақтни талаб этади. Хуллас, бу қадар тиғиз дастур учун етти кун урвоқ ҳам бўлмасди. Аммо белгиланган бирортаям тадбирда «узилиш» рўй бермади — ҳаммасига улгурдик! Ва бунда ҳам немисларнинг юқорида таъкидланган ҳислати кўмак берди. Биз ана шу ҳислатни ҳаётимизга татбиқ этсак, вақт етмаслигидан зорланиб юришимизга асло вақт топилмайди. Ва табиийки, биз ҳам ана шу нуқтаи назардан келиб чиқиб, ушбу мақола асосий учрашувларимиз, Германия парламенти (Бундестаг) ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз.

У 672 нафар депутатдан ташкил топган. Парламентда 4 партия фракцияси мавжуд (энг йириги ХДС/ХСС бирлашган фракцияси. У 294 нафар депутатдан иборат), 27 та қўмита фаолият кўрсатади (шундан 23 таси — доимий).

Бундесрат эса (у ҳам Бундестаг ёнида — Бонннинг Рейн дарёси қирғоғида жойлашган) Германиянинг юқори палатаси ҳисобланиб, 68 аъзоси бор (улар ГФРдаги жами 16 та замин (ландтаг) бош вазирлари ёки вазирлари орасидан сайланишади). Ҳозир Бундесратга Бавария замини бош вазири Э. Штойбер раислик қилмоқда.

Бундесрат аъзоси Эрик Беттерманнинг айтишича, юқори палата 17 та комитетдан ташкил этилган бўлиб, унинг котибиятида 170 киши ишларкан. Бундесрат мажлислари ҳар уч ҳафтада ўтказилади. У Федерал ҳукумат ва Бундестаг томонидан тақдим этилган ҳужжатларни 3-6 ҳафта давомида кўриб чиқиб уларга ўз муносабатини билдириши шарт.

Бундестаг депутати, Европада ҳавфсизлик ва ҳамкорлик жамияти (ОБСЕ) парламенти ассамблеясининг вице-президенти, Ўзбекистоннинг яқин дўсти Вилли Виммер, Бундестаг депутати, Ташқи ишлар Федерал вазирлиги қошидаги давлат вазири Гельмут Шефер, сенатор Беате Хюбнер, Федерал маъмурий судининг вице-президенти Ингеборг Франке, Тюрингия замини конституциявий судининг президенти Г. Беккер, Эрфурт шаҳри обер-бургомистри Маньфред Ругэ, Веймар шаҳри обер-бургомистри Фолькхард Гермэр, «Германия-Ўзбекистон» дўстлик жамияти аъзолари билан бўлиб ўтган учрашувлар катта таассурот қолдирди.

Маълумки, таниқли шоиримиз Эркин Воҳидов Гётенинг «Фауст»ини ўзбекчага ўгирган эди. Шоир яқинда босмадан чиққан ушбу китобни Веймардаги Гёте асос солган кутубхонага дастхат ёзиб, совға қилди.

«Ёруғлик—Шарқдан!» бу Гётенинг энг севимли шиори бўлган. Бу биринчи навбатда, унинг Шарқни чуқур англаб етганидан. У Шарқ мамлакатларининг тарихи, маданияти ва адабиётини дилдан ўрганган ва ҳатто Ҳофизни ўзига устоз деб билган... Гёте ич-ичида Ғарбу Шарқ яқинлашувини орзу қиларди...

Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ЮКСАК ЭЪТИРОФ

Мамлакатимизга олис океан ортидан хушхабар келди: самарқандлик олим, тиббиёт фанлари доктори, профессор, болалар жарроҳлиги илмий-ўқув ва даволаш бирлашмаси бош директори Азамат Шамсиев Нью-Йорк Фанлар академияси аъзолигига сайланди.

(ЎзА).

Хатирчи туманидаги Эшмурод Абдиев номли жамоа хўжалиги аъзолари бу йил 4500 тонна пахта ва 2534 тонна ғалла етиштириш ниятидалар. Бунинг учун ҳозирданоқ барча чоралар кўрилмоқда. Экиш ва экин ораларига ишлов бериш техникаларини таъмирлаш ишларига тажрибали чилангарлар жалб қилинган.

Суратда: чилангарлар Абдулла Ғаффоров ва Шойим Расуловлар иш устида.

Т. Норқулов олган сурат.

МУРУВВАТ КУНДА КЕРАК

Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамғармаси, унинг жойлардаги бўлимлари бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтилаётган ҳозирги вақтда аҳолининг эҳтиёжманд табақаларини ижтимоий ҳимоялашга кўмаклашиш борасидаги ишларни авж олдирмоқда.

Ҳозиргача жамғарма минглаб фуқароларга, табиий офатдан зарар кўрган оилаларга, шунингдек, ўнлаб махсус болалар касалхоналари ва интернатларга мурувват кўрсатди. Бу хайрли ишлар тегишли вазирлик ва идоралар, ҳокимликлар билан ҳамкорликда амалга оширилмоқда.

Жамғарма хорижий мамлакатларнинг жамоат ташкилотлари билан ҳам ҳамкорликни кенгайтирмоқда. АҚШнинг «Вижн интернейшнл» жамоат ташкилоти, Жанубий Кореянинг «Осиё маданияти ва тараққиёти институти»нинг Тошкентдаги ваколатхоналари шулар жумласидандир. «Вижн интернейшнл» кўз касалликлари касалхонасининг малакали мутахассислари иштирокида икки юз элликка яқин беморга бепул тиббий хизмат кўрсатилди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

ОМИЛКОРЛАР ДЕБ ШУНИ АЙТСАЛАР КЕРАК-ДА

Шовотдаги «Наврўз» ҳиссадорлик жамияти тайёрлаётган халқ истеъмоли молларига талаб катта. Буни жамоанинг ўзи дилдан ҳис этаётир.

Шу боисдан ҳам корхонада маҳсулот турлари сони 35 тага етди. Эътиборли жиҳати шуки, аҳоли севиб харид қилаётган қозон-товоқ, қошиқ, мих, кийим ва пойабзал тозалагичларни Хоразмда фақат ана шу корхона ишлаб чиқаради. Бундан ташқари тикувчилик ва тўқувчилик цехлари ҳам иш ҳажмини муттасил ошираяпти. Тайёрланаётган маҳсулотларнинг арзон ва сифатлилиги ишлаб чиқариш кўламларини тобора кенгайтириш имконини бераяпти.

Бозор иқтисодиёти таомилларини чуқур англаган корхона жамоаси талаб ва эҳтиёждан келиб чиққан ҳолда маҳсулот турларини яна ҳам кўпайтириш чораларини излаяпти.

Суратда: пардозлик счеткалар ишлаб чиқариш цехи устаси Ганжа Шарипов (чапда) ва ишчи Ғайрат Бекязовлар.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Кўзи Қаламов олган сурат.

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ САМАРАСИ ДУНЁҚАРАШИМИЗНИНГ НЕЧОҒЛИК ШАКЛЛАНГАНИ, ТАФАККУРИМИЗНИНГ ҚАНЧАЛИК КЕНГ ЭКАНЛИГИ, БОҚИМАНДАЛИК КАЙФИЯТИДАН ТЕЗРОҚ ОЗОД БЎЛИШИМИЗГА БОҒЛИҚ

• Долзарб мавзу

АГАР ЎША САККИЗНИ ТЎҚҚИЗГА ЕТКАЗСАК БОРМИ...

«Биолог» ИИЧБ бош директори, республика Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг академиги, қишлоқ хўжалик фанлари доктори Остон Жалилов билан мулоқот.

— Мен кўп йиллик тажрибага эга бўлган генетик-селекционер олим сифатида ўзимнинг баъзи кузатувларим хусусида гапирмоқчиман.

Маълумки, кейинги йилларда Ўзбекистонда гектаридан ўртача 8 центнер атрофида тола олинмоқда. Ғўза селекцияси ва уруғчилиги яхши ривожланган мамлакатларда эса бу кўрсатгич 11-12, айримларида, ҳатто, 14-15 центнердир. Агар тола чиқишини республика бўйича бир фоизгагина оширишга эришилса, 17-18 минг гектар суғориладиган ердан олинадиган қўшимча 40 минг тонна, борди-ю, 5-6 фоизга оширилса, 200-240 минг тонна толага эга бўламиз.

Ваҳоланки, республикада ҳозир тола чиқиши кам бўлган ғўза навлари катта майдонларга экилиб йилига ўртача 170-180 минг тонна пахта толасидан маҳрум бўлинмоқда.

Деҳқончиликда Президентимиз айтганларидек, агрофирма тузиш, бунда илмий ва иқтисодий жиҳатдан асосли ғояларга таяниш қишлоқ хўжалигини тараққий эттиришда ҳал қилувчи дастур бўлиб қолади. Ғўзанинг тезпишар, серҳосил, кўп ва сифатли тола берадиган, ҳосилини узоғи билан 20 октябргача териб олиш мумкин бўлган, вилт ва бошқа касалликларга чидамли, агроиқлимга мослашган, меҳнат ва ёнилғини кам талаб қиладиган навларининг ўзига хос агротехникасини ишлаб чиқиш ва жадал жорий этиш лозим.

Шундай навлардан бири «Юлдуз»дир. 1994-1995 йилларда уни экканн Китоб, Қамаши туманлари, ўнлаб хўжаликлар пахта тайёрлаш режаларини сентябрь ойидаёқ 120-140 фоиз қилиб бажардилар. Аммо айрим мутасаддилар «Юлдуз» каби кўплаб яхши навларни экишга бир неча йилдан бери тўғаноқ бўлиб келмоқдалар. 1995 йили 75 минг гектар ерга экилган «108-Ф», «С-6530» ва «Наманган-77» навларидан 23,3 центнер, 35267 гектар ерга экилган «Бухоро-6» навидан 24,6 центнер ҳосил олингани ҳолда 53 минг гектар майдондаги «Юлдуз» нави 26,7 центнер ҳосил тўкди. Боз устига бу нав ҳар томонлама қатор устунликларга эгадир. Чунончи, толаси ниҳоятда оқ. У Ливерпуль биржасида юқори баҳоланган. Ғўзаси кучли шохламайди, машина теримига жуда қулай. Иккинчидан, у ниҳоятда тезпишар, тўплаган ҳосилини сентябрь ойидаёқ териб олиш мумкин. Китоб ва Қамаши туманлари сентябрь ойидаёқ режани бажарганлиги буни амалда исботлади. Учинчидан, «Юлдуз» юқорида кўрсатилган ғўза навларига нисбатан 3-4 фоиз кўп тола беради. Ваҳоланки, республикада айрим пахта заводлари 29-30 фоиз атрофида тола олмоқда, холос. Бир неча йилдан бери асосий майдонга ана шу нав экилаётган Қамаши, Ғузор, Яккабоғ туманларидаги пахта тозалаш заводларида эса олинаётган тола 35-36 фоизга етмоқда. Бундан ташқари чигитдан толани ажратиб олиш жараёнида 50 фоиз электр қуввати тежалмоқда. Тўртинчидан, «Юлдуз» навининг чигитидан «Наманган-77» чигитига нисбатан 5-6 фоиз кўп мой чиқади.

«Меҳр», «Чиллаки, «Тошкент-6» ва бошқа навлар ҳам тезпишар бўлгани учун ҳосилини сентябрь ойидаёқ териб олиб, кузги ғалла экиш ва келаси йили дони йиғиштириб олингач, бир қисмига тезпишар ғўза навларини экиш мумкин. Демак, тезпишар навлар айнан бир ернинг ўзидан йилига икки ҳосил — ҳам пахта, ҳам дон олинишини таъминлайди. Иккинчидан, бундай алмашлаб экиш тупроқ унумдорлигини оширади ва соғломлаштиради. Энг қувончлиси — тола чиқиши юқори бўлган ғўза навлари кенг қўлланса, экин майдонини кенгайтирмай, қўшимча маблағ сарфламай, кўпроқ тола олишга эришилади. Масалан «Юлдуз», «Меҳр» ва «АН-415» навлари режадагидан ўртача 7 фоиз кўп (давлат нав синаш тармоғининг маълумотига қараганда 38-41,4 фоиз) тола берди. Демак, бу навлар экилса, республика бўйича пехта етиштирилаётган майдонлардан 180-200 минг тонна қўшимча тола олиш мумкин.

Тола чиқиши юқори бўлган ғўза навларига кенг йўл очиш учун режалаштириш ва ҳосилдорликни белгилашда бутун дунёда қабул қилинганидек, бизда ҳам тола ўлчовига зудлик билан ўтиш лозим.

Агар республикада тола ўлчовига тўлиқ ўтилса, қўшиб ёзиш, суиистеъмоллик каби иллатлар ўз-ўзидан барҳам топади. Ҳар мавсумда йил бошланиши биланоқ республика эҳтиёжига ва четга қанча тола чиқарилишини ҳисобга олган ҳолда хўжаликларга ер майдонига қараб тола ҳисобида аниқ буюртма бериш керак. Шундай қилинса, хўжаликлар кўпроқ тола берадиган ғўза навларини экади. Бунинг давлат учун ҳам, хўжалик учун ҳам нафи катта. Ҳосилдорликни ошириш, тола чиқишини кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилашда сифатли уруғ муҳим аҳамиятга эга. Аммо ҳозирги вақтда уруғчиликнинг аҳволи кундан кунга ёмонлашяпти, Элита-уруғчилик хўжалигини тузиш ҳеч кимни қизиқтирмаётир. Элита хўжаликларини деҳқон (фермер) хўжаликлари каби агрофирма таркибига киритиб, зарур ускуналар ва юқори малакали мутахассислар билан таъминлаш, уларга яхши ҳақ тўланишини йўлга қўйиш зарур. Агрофирма йирик бирлашма бўлиб, унинг таркибига уруғ билан таъминловчи элита хўжаликлари, деҳқон хўжаликлари, машина-трактор парки, пахта тозалаш заводи, тола сифатини аниқловчи мустақил лабораториялар киради. Уларни рағбатлантириш ва қизиқтириш йўли билан ҳамма экин турлари уруғларини тубдан яхшилаш мумкин. Бундан ташқари республикамизда экинларни қайси агроиқлимда ва қайси тупроқда юқори ҳосил беришини ҳисобга олган ҳолда жойлаштириш мақсадга мувофиқдир.

Давлат буюртмасидан ортиқча ишлаб чиқилган тола ва бошқа маҳсулотлар уларни етиштирувчилар томонидан давлат биржаси орқали кимошди савдосида сотилиши керак.

Хўжаликларда фақат тезпишар, серҳосил, тола чиқиши ва сифати юқори бўлган ғўза навларини жорий қилиш билан бирга, ғўза-беда, ғалла-ғўза, шунингдек, дуккакли, сабзоват-полиз ва озуқабоп экинларни муттасил алмашлаб экиш агротехникасини қўллаш, шу асосда тупроқ таркибини яхшилаш ҳисобига ҳосилдорликни ошириш мумкин.

Селекция ва уруғчиликка оид қонунлар, низом ва дастурлар ҳамон ҳаракатсиз қолаётгани ачинарлидир. Энди бундай лоқайдликка чек қўйиш, қонуний ҳужжатларнинг сўзсиз амал қилишига, айни пайтда фан ютуқларини тезкорлик билан тадбиқ этилишига эришиш лозим.

Қишлоқ хўжалигига, айниқса, хусусийлашган деҳқон (фермер) хўжаликларига хизмат кўрсатиш корхонаси (агрофирма-сервис)ни тараққий эттириш, бундай хўжаликлар ва хусусий фирмаларни кичик -кичик ҳайдов ва ишлов тракторлари билан таъминлаш, экинларни биологик усулда ҳимоя қилишни, тўла жорий этиш, тупроқ ва экиннинг ҳолатига қараб озуқа бериш ва суғориш учун ўғит ва микроэлементларнинг меъёрларини аниқловчи лабораториялар ташкил этиш мақсадга мувофиқдир. Бундай лабораториялар талабнома, қатъий жадвал асосида иш юритиши лозим.

Вилояту туманларда пахтачилик ва деҳқончиликнинг бошқа соҳалари рентабеллигини ошириш, маҳсулот таннархини пасайтириш қишлоқ хўжалигини тараққий эттиришнинг асосий омилларидир. Шунга эришилсагина ҳар бир хўжалик ўзи етиштираётган тола ва бошқа маҳсулотлар билан барча харажатларини қоплайди, рентабелли хўжаликка айланади.

«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири Абдусамад ЙЎЛДОШЕВ ёзиб олди.

Гулистон шаҳрида «Чиннигул» корхонаси яқинда иш бошлаганига қарамасдан тезда кўпчиликнинг эътиборига тушди. Улар вилоятдаги пахта тозалаш заводларига пахтани тойлаш учун қоплама (жилд) етказиб беришмоқда.

Суратда: (чапдан) тўқувчи Бувиқиз Набиева корхона раҳбари ўринбосари Ғулом Умаров.

Н. Алмуродов олган сурат.

ЎЗИНГДАН ЧИҚҚАНИГА НЕ ЕТСИН

Навоий цемент заводида ўтга ўта чидамли ғиштга эҳтиёж катта. Бироқ корхона бундай ғиштни катта сарф-харажат эвазига хориждан келтиради.

Бу эса маҳсулот таннархига таъсир этади. Учқудуқ туманида топилган янги хомашё уни шу ернинг ўзида тайёрлаш мумкинлигини кўрсатди. Айни пайтда бу борадаги ишлар бошланиб кетди.

• Банк тизими

ИШБИЛАРМОНЛАРНИНГ КЎМАКЧИСИ

— «Ўзтадбиркорбанк» бўлинмалари олдидаги энг зарур муаммо — пул-кредит масалаларини ечишдан иборат.

Республикамиз Президенти ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, молиявий барқарорликка эришиш ва аҳолининг ижтимоий аҳволини яхшилашга қаратилган Фармон ва қарорларини бажариш жараёнида бир қатор тадбирлар амалга оширияпти.

Шубҳасизки, «Тадбиркорбанк» бўлинмалари ҳам ана шу мақсадлар йўлида хизмат қилмоқда. Бугунги кунда тасарруфимизда 3017 та кичик ва қўшма корхоналар, фирмалар, деҳқон (фермер) хўжаликлари ўз ҳисоб рақамларини очиб, фаолият кўрсатмоқда. Улар учун банкимизда ўн беш турдаги хизмат жорий этилган. Ўтган йили 162 миллион 426 сўмлик ҳисоб-китоб ишлари расмийлаштирилган бўлса, шу давр ичида жами 232 тадбиркорга 52,5 миллион сўмликдан зиёд қисқа ва узоқ муддатли кредит бердик.

Бу маблағларнинг асосий қисми маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этиш, фермер хўжаликларини ривожлантириш, янги иш жойлари барпо этиш каби мақсадли тадбирларга ишлатилиши лозим эди. Бугунги кунда Зомин туманидаги «Кенжатой», «Ёркин», «Зебо» каби кичик ва ижара корхоналари, Мирзачўл туманидаги «Адолат» хусусий корхонаси шу маблағлар эвазига кенг кўламда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқармоқда.

Лекин, афсуски, ҳамма жойда ҳам иш кўнгилдагидек кетмаяпти. Тадбиркорлик учун махсус рухсатномаларни олишга олиб, умуман, фаолият кўрсатмаётган корхоналар ҳам йўқ эмас. Масалан, бизда ҳисоб рақами очган 1088 та фермер хўжалиги олти ойдан бир йилгача бўлган муддатда мутлақо ишлаб чиқариш билан шуғулланмаган. Бу эса умумий кўрсаткичнинг 30-40 фоизини ташкил этади. Хўжаликлар ўртасида дебитор-кредиторлик қарзлари камайиш ўрнига кўпайиб бормоқда. Барча туманлардаги бўлинмаларимиз бўйича фақат дебитор қарзларининг ўзи йигирма саккиз миллион сўмдан ошди. Мазкур қарзлар асосан тадбиркорларимиз томонидан «Жиззахсут» ҳиссадорлик жамиятига, ғўшт комбинатига, пахта тозалаш заводларига топширилган маҳсулотлар учун ўз вақтида пул олинмаётганлиги оқибатида юзага келаяпти. Бу эса тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган корхоналарда молиявий аҳволнинг ёмонлашувига олиб келди.

Ҳисоб рақамларида маблағи қолмагач, табиийки, тадбиркорларимиз банкдан олган кредитларини ўз муддатида тўлай олмаяптилар, ишчиларига тўрт-беш ойлаб маош беролмаяптилар. Кўп жойларда эса бунинг натижасида хўжалик юритиш ишлари ҳам тўхтаб қолган. Бу муаммоларни ечишнинг битта йўли бор: маҳсулот етиштирувчи билан харидор, банк билан мижоз ўртасида пул-кредит муомаласини тўғри йўлга қўйиш, вақтида ҳисоб-китоб қилиб бориш керак. Маҳаллий ҳокимият органлари бу тадбир устидан қатъий назорат ўрнатсалар, умумий ишимизга янада фойда бўларди.

Низом Абдусамадов, «Ўзтадбиркорбанк»нинг Жиззах вилоят бўлими бошқарувчиси.

Биз ва жаҳон

«ЎЗБЕКИСТОН ҲАВО ЙЎЛЛАРИ»: ЯНГИ САМОЛЁТЛАР, ЯНГИ ЛИНИЯЛАР

Бундан тўрт йил илгари, аниқроғи, 1992 йил 28 январда МДҲ давлатлари орасида биринчилардан бўлиб мустақил республикамизда «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ташкил этилганди. Шундан буён икки ён томонига йирик ҳарфлар билан «UZBEKISTAN» деб ёзилган самолётлар истиқлол иноятн ила дунёнинг кўплаб мамлакатларига парвоз этаяпти. Улар наинки парвоз, балки жонажон юртимизни жаҳонга овоза қилаётир.

Гарчи миллий компаниянинг ташкил топганига ҳали кўп вақт бўлмаса-да, бироқ Ўзбекистон фуқаро авиациясининг тарихи узоқ ўтмишга бориб тақалади. 1924 йилнинг 3 январида азим Тошкентдан учган аэроплан қўшни Қозоғистон пойтахти Алмати шаҳрига эсон-омон қўнган эди. Бу сана Ўзбекистон тарихи зарварақларига унинг авиацияси асос топган кун, деб битилди.

Республикамизнинг географик жиҳатдан қулай жойлашуви ва сиёсий барқарорликнинг мавжудлиги туфайли у ҳозирги кунда Ғарб билан Шарқ, Жануб билан Шимолни боғловчи ўзига хос марказга айланиб бормоқда. Ҳукуматимиз раҳбариятининг олиб бораётган оқилона сиёсати ҳамда мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик эса хорижий инвесторларнинг Ўзбекистонга кириб келиши ва ўзбек ишбилармонларининг жаҳон бозорларига чиқишларига қулайлик яратаётир. Бу борада «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг хизмати ҳам беминнат бўлмоқда. Компаниянинг кўп миллатли ва иноқ жамоаси мустақил республикамизнинг ривожига, унинг куч-қудратига, иқтисодий имконияти ва халқаро обрўсини оширишга холисанилло ҳисса қўшмоқда.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси Ўзбекистон фуқаро авиациясининг вориси ҳисобланади. Унинг мутахассислари бой билим, тажриба ва анъаналаридан унумли фойдаланган ҳолда республикамизни жаҳоннинг йирик авиация давлатлари қаторига қўшиш учун тинмай меҳнат қилиб, изланмоқдалар. Ҳозирги кунда миллий авиакомпаниянинг замонавий самолётлари Шимолий Америка, Европа, Осиё ва Африка қитъаларида жойлашган 60 га яқин мамлакатларга парвоз қилмоқда. Дунёнинг 22 та мамлакати ва республикамиз ўртасида ҳукуматлараро ҳаво қатнови тўғрисида битим имзоланган бўлса, 26 та мамлакат билан мазкур битимга мувофиқлаштирилган шартнома мавжуд.

Миллий авиакомпания қисқа муддат мобайнида 70 дан ортиқ хорижий давлатлар фуқаро авиацияси, юзга яқин авиакомпаниялар ва бошқа ташкилотлар билан халқаро муносабатлар ўрнатиб, жаҳондаги 20 дан ортиқ мамлакатда ўз ваколатхоналарини очди. Нью-Йорк, Амстердам; Франкфурт, Манчестр, Лондон, Деҳли, Пекин, Афина каби 20 та шаҳарга мунтазам самолётлар қатнови йўлга қўйилди. Яқин келажакда Миср, Вьетнам, Франция, Италия каби давлатларга ҳам парвозлар ташкил этиш режалаштирилмоқда. Бу парвозлар бизга дунёни, дунё эса бизни билишда яқиндан кўмак беради. Бундан ташқари, мамлакатимиз мусулмонлари 1995 йил 17 ноябрдан бошлаб ҳафтасига бир марта уюштирилаётган парвоз туфайли Маккага сафар қилмоқдалар.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари»да халқаро авиақатновларни бажаришга гувоҳномаси бўлган малакали учувчилар хизмат қилишади. Миллий авиакомпания эса авиация соҳасида хизмат кўрсатишни жаҳон миқёсига олиб чиқиш учун ўз самолётлар паркини замонавий авиалайнерлар билан янгилаб бормоқда. 1993 йилнинг ёзида илк марта лизинг асосида «А-310/300» аэробуслари Ғарбий Европа «Эйрбас Индастри» консорциумидан олинганди. Ҳозирги кунда Американинг «Боинг» фирмаси билан ҳаво кемаларини харид қилиш юзасидан келишиб олинди.

Авиакомпаниянинг халқаро майдонга чиқиши муносабати билан хизмат кўрсатиш маданиятини юксалтириш талаблари ҳам ортиб бормоқда. Шу мақсадда Тошкент аэропортининг учиш-қўниш йўллари ҳаво қатновлари тўхтатилмаган ҳолда жадал таъмирланмоқда. Бу катта ва мураккаб иш Германия ҳукуматининг имтиёзли кредитлари ва ушбу мамлакат фирмаларининг бевосита ҳамкорлиги ва кўмагида амалга оширилмоқда. Шунингдек, «Томинсон» фирмаси билан ҳаво ҳаракатини бошқариш тизимини янгилаш бўйича битим имзоланди. У Ўзбекистон ҳудудида радиолакацион назоратни таъминлаб туради. Малайзиянинг «Пэсифик компос» фирмаси ҳамкорлигида бунёд этилаётган «Кетеринг» фабрикаси эса пойтахтимизда биринчи бўлиб самолётлардаги йўловчилар учун таомлар тайёрлаб беради.

Республикамизнинг бошқа аэропортларида ҳам катта қурилиш ишлари амалга оширилмоқда. Наманганда учиш-қўниш йўли тўлиқ таъмирланмоқда. Бухорода янги аэропорт қурилмоқда, Самарқанд аэропортини янгилаш учун техник-иқтисодий асос яратилмоқда. Урганч ва Бухорода эса аэронавигацион ва аэродром жиҳозларини янгилаш кўзда тутилмоқда.

Авиакомпания халқаро йўналишлар бўйича ўзининг манзиллари сонини тобора ошира бориб, юқорида айтганимиздек, мамлакатлар ва халқларни бир-бирига яқинлаштирмоқда ва дунёга бизнинг ўлкамиз — ёш мустақил Ўзбекистон Республикасини танитмоқда, унинг эшикларини кенг очмоқда.

Хорижликларнинг қўҳна ва тарихий обидаларга бой бўлган Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент, Қўқон сингари шаҳарларни кўришга бўлган қизиқиши кундан-кунга ортиб бораётгани ҳаммага маълум. Бунда ҳам халқаро парвозларни кенг тараққий эттираётган ва дунё авиаташув бозорига дадиллик билан кириб бораётган «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг ўрни ва аҳамияти улкандир.

Одатда учувчилар бир-бирларига: «Учишлар сони қўнишлар сонига тенг бўлсин», дея тилак билдиришади. Биз ҳам шу тилакни қайтарган ҳолда «Учишлар сони тобора кўпаяверсин ва ҳамиша қўнишлар сонига тенг бўлсин», деймиз.

А. АБДУРАҲМОНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

• ДАЛИЛ ВА ШАРҲ

Агар ривожланган мамлакатларнинг тарихига назар ташласак, уларнинг ҳеч бири чет давлатлардан кредит олмасдан, хорижий сармояларсиз ҳозирги тараққиётга эришмаганига комил ишонч ҳосил қиламиз. Негаки, миллий валютани мустаҳкамлаш ва унинг эркин муомаладаги қувватини ошириш, янги технологияларни жорий этиш ҳамда янги қувватларни ишга тушириш орқали халқ хўжалигининг устувор соҳаларини риовжлантириш, яъни иқтисодиётнинг келажагини таъминлаш кўп жиҳатдан ана шу кредит ва сармояларнинг қай даражада кўпроқ жалб этилишига боғлиқдир.

САРМОЯ БИЛАН БОҒЛИҚ 120 ДАН ОРТИҚ ЛОЙИҲА

Бу яқин келажакда тараққиётимизнинг янада тезлашувига катта улуш қўшади

Бу икки омилнинг қай бири маъқул? «Олмоқнинг бермоғи ҳам бор» деганларидек, мудом қарзу насияга умид боғлаб яшаш мумкин эмас. Ушбу аччиқ ҳақиқатни завод ва.фабрикаларини тўхтатиб қўйиб, мол-ҳолини кушхонага топшириб, олинган миллиардлаб долларни даромадли соҳа ўрнига кундалик эҳтиёжларга ёки самарасиз йўналишларга сарфлаган собиқ Иттифоқ негизидаги айрим мустақил давлатларнинг бугунги танг ҳолати яққол тасдиқлаб турибди. Ўша мамлакатларда хориждаги ҳомийларининг «садақа»си эвазига ўзларини четга қарамликдан қутқаралиган қанча иншоот барпо этилгани ёхуд қурилаётганини ҳеч ким эслай олмайди. Ҳокимият тепасидаги арбоблар эса ном-нишонсиз йўқолган кредитларнинг ўрнини қоплаш йўлидаги ўзаро жангу жадалдан қандай қилиб халос бўлишни билмай, гаранг бўлиб юрибдилар.

Бизда-чи? Кредитдан воз кечилган ҳолда сармоя олинмоқда. Бу яхшими ёки ёмон? Қуйидаги далиллардан ўзингиз тегишли хулоса чиқариб олаверинг:

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда хорижий сармояларни ўз ичига олган 120 тадан зиёд лойиҳа амалга оширилмоқда. Уларнинг умумий қиймати қарийб бир ярим миллиард АҚШ долларини ташкил этади. Бироқ ўша сармоянинг тенг ярми ёки кўпроқ қисми ҳукуматимиз томонидан кафолатланганини кўпчилик билмаса керак. Олинган фойда эса — ўртада арра қилинади.

Ана шу лойиҳаларнинг моҳияти нималардан иборат? Улар республикамизга нима беради?

«ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси. У — мамлакатимиз автомобилсозлик саноатининг тўнғичи бўлиб, Жанубий Кореянинг «ДЭУ» корпорацияси билан ҳамкорликда қуриб битказилди. Бу йирик иншоотга тенг шериклик асосида 660 миллион доллар ҳаражат қилинди. Янги корхонада тез орада биринчи ўзбек автомобили конвейердан чиқади.

«Зарафшон» — Ньюмонт» заводи. Бу 223 миллион Америка доллари эвазига ишга туширилди. Харажатнинг нақ ярми эса республикамиз томонидан қопланди. Бу ерда тупроқ таркибидаги олтин ажратиб олиняпти.

Қоровулбозор нефтни қайта ишлаш корхонаси. Франция ва Япония ишбилармонлари иштирокида қурилаётган мазкур завод ишга туширилгач, миллионлаб тонна хомашё қайта ишланади. Натижада республиканинг ёнилғи-мойлаш материалларига бўлган эҳтиёжи тўла қондирилибгина қолмасдан, балки нефть маҳсулотларини экспорт қилиш имконияти яратилади.

«ЎзАИГ Интернэйшнл» суғурта компанияси. Унинг низомида кўзда тутилган маблағ 100 миллион долларга тенг. Бу маблағнинг бешдан тўрт қисми бизнинг мамлакатимизга қарашли мулкдир.

«Ўзсаламан» пойабзал фабрикаси. Ушбу Ўзбекистон-Германия қўшма корхонаси атиги 4 ойда фойдаланишга топширилди. Бунинг учун 6,5 миллион немис маркаси сарфланди. Унда йилига 10 турдаги 500 минг жуфт чиройли пойабзаллар ишлаб чиқарилади. 500 киши эса иш билан таъминланади.

Бу ва бошқа қўшма корхоналарнинг кўпи ҳозирданоқ мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, халқ фаровонлигини ошириш ишига баҳоли қудрат ҳисса қўшмоқда. Муҳими — уларда минглаб кишилар ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланмоқдалар.

Маълумки, чет эллик сармоядорлар ўз сармоясини беҳудага шамолга совурадиган анойилардан эмас. Лекин уларнинг республикага қизиқиши тобора ошмоқда. Бунинг сабаби нимада?

«Ўзбекинвест интернэйшнл» компаниясининг ҳаммуассиси — Америка корпорацияси президенти жаноб Жон Сэлинжернинг мана бу сўзлари, бизнингча, энг тўғри эътирофдир.

— Ўзбекистондаги ислоҳотлар изчиллик билан, оғишмай амалга оширилаётгани, сиёсий барқарорлик ва иқтисодиётни юксалтиришнинг ажойиб истиқболлари, — деди у, — хорижликларни яқиндан ҳамкорлик қилишнинг мақсадга мувофиқлигига, биргаликдаги ишларнинг муваффақиятига ишонтирмоқда.

Қолаверса, бунга қўшимча сифатда чет эл сармояси иштирокида тузилган қўшма корхоналар, мавжуд қонун-қоидаларимизга мувофиқ, сармоя ёткизиш, ички валюта бозорида Ўзбекистонда ишлаб топган маблағларини эркин муомаладаги валютага алмаштириш ҳамда фойда ва дивидендларнинг бир қисмини четга олиб чиқиб кетиш имконига эга эканлигини яна бир карра таъкидлаб ўтиш жоиз...

Куни кеча матбуотда эълон қилинган Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни ташкил этиш, давлат рўйхатидан ўтказиш ва уларнинг фаолияти тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорини ўқиганимдан сўнг хаёлимдан ана шу фикрлар ўтди. Чунки бу ҳужжат чет эл сармояларини рағбатлантириш борасида қўйилган яна бир амалий қадам бўлди.

Мазкур қарорнинг қабул қилинишидан асосий мақсад эса мамлакатимиз ҳудудида чет эл самоялари билан боғлиқ корхоналарни тузиш ва давлат рўйхатига олиш тартибини соддалаштириш, уларнинг фаолияти самарадорлигини оширишдир. Шунга кўра, бундай корхоналар, халқаро бирлашмалар, ташкилотлар ва уларнинг бўлинмаларини ташкил этиш, давлат рўйхатидан ўтказиш ҳамда уларнинг фаолияти тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

Қарорда, шунингдек, юридик шахслар сифатида уларнинг таъсис ҳужжатларини ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш ва давлат рўйхатига олиш зарур ҳужжатлар илова қилинган ҳолда ариза берилган кундан бошлаб 5 иш кунигача бўлган муддатда республика Адлия вазирлиги ёки унинг ҳудудий органлари томонидан амалга оширилиши белгилаб қўйилди. Ушбу корхоналарни иқтисодий алоқалар қатнашчилари сифатида рўйхатга олиш эса Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан 3 иш куни давомида ҳал этилади.

Юқорида кўрсатиб ўтилган корхоналардан ҳуқуқий экспертизадан ўтказиш ва давлат рўйхатига олиш учун тегишли вазирликларга қандай ҳужжатларни тақдим этишлари талаб қилинади? Давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида ариза, таъсис ҳужжатлари (таъсис йиғилиши протоколи, таъсис шартномаси ва Низом)нинг асл ҳамда нотариал идорада тасдиқланмаган битталан нусхалари таъсис ҳужжатларида белгиланган Низом жамғармаси миқдорининг 30 фоизи сўм ва валютадаги вақтинчалик жамғариш счётларига ўтказилганлиги тўғрисида, корхона рўйхатга олинганлиги учун белгиланган миқдорда давлат божи тўлаганлиги ҳақида банкнинг тўлов ҳужжатлари бўлса кифоя. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси консуллик муассасаси ёки ушбу мамлакатда Ўзбекистон Республикаси консуллик муассасаси мавжуд бўлмаган тақдирда Россия Федерацияси консуллик муассасаси томонидан белгиланган тартибда расмийлаштирилган хорижий муассис рўйхатдан ўтказилган жойдаги савдо реестридан у ҳақидаги кўчирма ва банк тавсияномаси ҳам ўша ҳужжатларга қўшиб берилади.

Янгидан ташкил этилаётган корхоналарга ўзига хос ва мос ном бериш ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага маълум. Қарорда бу масала ҳам инобатга олинган. Адлия вазирлиги Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идораси ва республика Атамашунослик қўмитаси билан биргаликда уларга ном бериш тартибини ишлаб чиқади.

Ва, ниҳоят, тадбиркорларда «Хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни ташкил этиш ва давлат рўйхатидан ўтказиш учун зарур таъсис ҳужжатларини кимлар тайёрлаб беради?» деган саволнинг туғилиши ҳам табиий. Қарорда қайд қилинишича, уларни тайёрлашга оид хизматлар кўрсатиш мақсадида хорижий сармоялар бўйича агентлик томонидан хўжалик ҳисобидаги консалтинг фирмаларнинг тармоқларини тузиш мақсадга мувофиқ деб топилган. Бу эса ишни тезлаштиришнинг асосий омилларидан биридир.

Юртбошимизнинг Давос сафаридаги учрашувлари асносида ҳали ҳеч кимга овоза этилмаган йирик лойиҳалар муҳокама қилинганидан хабардорсиз. Ушбу қарор мамлакатнинг истиқболдаги равнақини белгилайдиган ана шу лойиҳаларни амалга ошириш учун республикамизга сармоя чорлаш ва келтиришни рағбатлантиришда жуда катта аҳамият касб этиши муқаррар.

Икром ЎТБОСАРОВ, «Халқ сўзи»нинг иқтисодиёт масалалари бўйича шарҳловчиси.

«АНТИҚА»НИНГ ХАРИДОРЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

1992 йилда Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманида «Антиқа» кичик корхонаси ташкил этилган эди. Мирзо Алиқулов раҳбарлигидаги ишчи-хизматчилар бозор қонуни — талаб ва таклифни атрофлича ўргангач, аҳоли ва кўпгина корхоналар учун ғоят зарур бўлган маҳсулот — резина ишлаб чиқаришни йўлга қўйдилар. Шу мақсадда Америка Қўшма Штатларидан замонавий дастгоҳлар олиб келиб ўрнатилди.

Ўшанда тадбиркорлар тўғри йўл танлаганлари исботланди. Ўтган муддатда буюртмачиларга қарийб 3 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилди.

Бугунги кунда маъмурият корхонани кенгайтириш, шу тариқа харидоргир маҳсулотлар турини янада кўпайтириш йўлида тинмай изланмоқда. Бу иш икки босқичда амалга оширилади. Дастлаб Россиядан замонавий дастгоҳлар келтирилиб, тикув цехи ишга туширилади. Бу ерда эркаклар ва аёллар учун ёзги кўйлаклар тикилади. Қўшимча равишда 40 нафар маҳаллий хотин-қиз иш билан таъминланади.

Иккинчи босқичда Покистон ишбилармонлари билан ҳамкорликда қўшма корхона ташкил этилади. Ҳар йили корхонада 200 минг жуфт оёқ кийими ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

Дастгоҳларнинг ҳаммаси Покистондан келтирилади. Шериклар, шунингдек, маҳаллий ёшларни замонавий дастгоҳларда ишлашга ўргатадилар. Корхонада ҳаммаси бўлиб 70 нафар ишчи ишлайди. Уни қуриш ва ишга туширишга кетган харажатлар эса бир йилдаёқ қопланади.

Ғ. ЮСУПОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

***

СУРАТЛАРДА: корхона раҳбари Мирзо Алиқулов компьютерда ҳисоб-китоб қилмоқда; уста Абдуманнон Абдураҳмонов тикув ускуналарининг созлигини кўздан кечираяпти. Холмат МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 660 ЙИЛЛИГИ ТАНЛОВИГА

Соҳибқирон Амир Темур вафотидан сўнг унинг ўғиллари ва набиралари ўртасида бошланган олий тахт учун кураш сабабли мамлакатда парокандалик юз берди. Шундай вазиятда соҳибқироннинг кенжа ўғли Шоҳрух ўз ҳукмронлигини дастлаб Ҳирот, Хуросон ва Мозандаронда ўрнатишга эришди. Сўнг у акаси Мироншоҳнинг ўғли Халил Султондан Мовароуннаҳрни қайтариб олди ва ўзининг номидан бошқариш учун у ерга ҳоким қилиб ўғли Улуғбекни тайинлади. Шоҳрухнинг (1405-1447) фаол ташқи сиёсати натижасида давлат чегараси кенгайиб, тез орада у Мовароуннаҳр ва Форс ерларини тўлиғича ўз ичига олди. Қора қўюнлилар давлати Шоҳрухга жузья тўлай бошлади. Кермон ҳам тобеликни қабул қилди.

II. ШОҲРУХ МИРЗО ВА МИСР СУЛТОНЛАРИ

Шундай қилиб Шоҳрух давлати яна Амир Темур давридаги каби Миср ва Сурияни ўз ичига олган мамлуклар султонлиги билан чегарадош бўлиб қолди. Улар ўртасида муайян муносабатлар ўрнатилди. Алоқаларнинг бу янги палласи 1429 йили Мисрда Барсбой исмли султон ҳукмронлиги даврида бошланган бўлса, ажаб эмас. Ҳаркалай, шу йили Шоҳрух Миср султонига ўзининг элчисини юборган ва ундан ўша аср машҳур Миср тарихчиларидан Ибн Ҳажар ал-Асқилонийнинг «Фатҳал-Борифий шарҳ ал-Бухорий» ва ал-Мақризийнинг «Ас-Сулук ли маърифат дувал ал-мулук» деган китобларини юборишни сўраган. Ибн Ҳажарнинг мазкур китоби 13 жилддан иборат бўлиб, ал-Бухорийнинг «Саҳиҳ»ига шарҳ тарзида ёзилган ва мусулмон оламида катта шуҳрат қозонган, унинг ҳар бир нусхаси ўша даврда 300 динор баҳоланганди. Энг муҳими, элчи орқали юборилган мактубда Шоҳрух ўзи махсус тайёрлаттирган Каъба кисвасини юборишга ижозат сўраганди.

Гап шундаки, ҳар йили Ҳаж маросими охирида Каъба устига ёпиладиган кисва (ёпинчиқ) тайёрлаш ҳуқуқини Мисрни 1250 йилдан бери бошқараётган мамлук султонлари деярли икки аср давомида ўз қўлларида сақлаб келардилар. Бу уларга мусулмон дунёсида раҳнамолик қилиш имконини берарди. Шу сабабдан султон Барсбой бу илтимосга рад жавобини бергани, табиий. Аммо Шоҳрух Мирзо қўлёзма асарларнинг жуда катта ихлосманди ҳамда ислом динига эътиқоли мустаҳкам ҳоким сифатида маълум эди ва шу боисдан у бу мавзуга такрор ва такрор қайтаверди.

Кисвага даъвогарлик масаласи Миср халқ оммаси орасида тез тарқалиб кетди ва катта шов-шувни юзага келтирди. Сабаби — Амир Темур қўшни Сурия шаҳарларини ишғол қилган пайтдаги хотиралар ҳали унут бўлмаган эди.

Келаси йили Шоҳрух айнан юқоридаги мақсадни кўзлаб, Мисрга иккинчи элчисини юборди. Бу сафар элчиликка Шерознинг энг мўътабар хонадонига мансуб бўлган бир зодогон танланган эди. У келтирган ҳадя ҳам мартабага мувофиқ бўлиб, унинг қиймати 8 минг динорга тенг эди. Элчи султон Барсбой томонидан қабул қилинган пайтда Шоҳрух Мирзо Каъбага албатта кисва ёпажаги ҳақида қасам ичганини билдирди. Бу сафар Барсбой қасам хусусида тўртта мазҳаб қозилари кенгашини чақиртиришга мажбур бўлди. Қозилар агар Шоҳрух тайёрланган кисвани сотиб маблағини Маккалаги фақир-мискинларга садақа қилса, қасамидан фориғ бўлади, деган мазмунда ҳукм чиқардилар. Шунингдек, қозилар Мисрда кисва учун ажратилган махсус вақфлар мавжудлиги ва шу туфайли харажатлар тўлиқ қопланаётгани, Шоҳрух томонидан кисва тайёрлашга ҳеч қандай эҳтиёж йўқ эканини таъкидладилар. Аслида Миср султонлари бошқа ҳеч ким бу ишда қатнашишни истамасликлари у қозиларга сир эмас эди.

Албатта, бу жавоб Шоҳрух Мирзони қониқтирмаганди. 1435 йили у учинчи мактубни йўллаб, Қуддус шаҳрини зиёрат қилиш истагини билдирди. Айни вақтда у Миср қозиларини нохолисликда ҳамда султон розилиги йўлида ва ўзларининг манфаатларини кўзлаб, ҳукм чиқаришда айблади. Султон Барсбой бу мактубга жавоб бермади ва уни эътиборсиз қолдирди.

Манбалар гувоҳлик беришича, бу воқеадан сўнг халқнинг қўрқинчи орта борди. Айниқса Шоҳрухнинг усмонли туркларнинг ўша вақтдаги султони Мурод II ва Оқ қўюнлилар амири Қора Юлуққа, Зулғадир ва Қирмон амирларига сарполар юборгани Барсбойга қарши иттифоқ тузиш учун тайёргарлик деб тушунилганди. Шоҳрух Мирзо ҳақиқатан ҳам Оқ қўюнлилар бошлиғининг Мисрга қарши қаратилган ҳаракатини қўллаб-қувватлаш учун фурсатни қулай деб топганди.

Султон Барсбой ҳам ўз навбатида ҳарбий таёргарликни кучайтиришга ҳаракат қилди. Аммо у халқдан керакли маблағни тўплашга амр-фармон берган пайтда қозилар норозилик билдирдилар, уни исрофгарчиликда айбладилар. Ўша аср Миср тарихчиси Ибн Иёснинг ёзишича унга таъна қилиб қуйидаги сўзлар айтилди: «Султоннинг хотини ўғлининг хатна тўйи куни 30 минг динор қийматга эга бўлган кўйлак кийган бир пайтда оч-ночор мусулмонларга янги солиқ солиш адолатдан эмас».

1436 йили Шоҳрух Мирзо султон Барсбойга тўртинчи мактубини йўллади. Бу сафар хат кескин услубда ёзилган бўлиб, унда Шоҳрух номига хутба ўқилиши ва унинг исми билан танга зарб қилиш талаби қўйилганди. Бошқачасига айтганда бу талаб қабул қилинган тақдирда очиқ-ойдин вассалликни тан олиш билан баробар бўларди. Султон Барсбой ҳам ўзига хос «жавоб» қилди: у элчини таҳқирлаш, хат билан бирга юборилган сарпони йиртиб ташлашни буюрди. Айтишларича султоннинг бундай тасарруфи кўпчилик сарой аҳллари ва тарихчиларига ёқмаган. Масалан XV аср машҳур Миср тарихчиси Ибн Тағри Барди ўзининг «Аннужум аз-Зоҳира фимулук Миср ва-л-Қоҳира» китобида султон Барсбойни бу иши учун танқид қилиб, аксинча, «Хатга вазмин ва босиқлик билан жавоб берилиши, мамлук қўшинларининг заифлигидан сир бой бермаслик керак эди», деб ёзганди. Қандай бўлганда ҳам мазкур элчи ал-Мақризийнинг «Тарихи» ва ал-Бухорийнинг «ас-Саҳиҳ»идан бир нусхадан олиб қайтгани маълум.

Шоҳрух ва Барсбой ўрталаридаги муносабат шу зайлда кескин давом этиб турди. Шоҳрух Барсбойнинг энг ашаддий душмани бўлган Жонибекни зиндондан бўшатишга Зулғадир амирини мажбур қилди ва усмонлилар султони Мурод II билан яна алоқа боғлашга уринди. Барсбой эса бунга жавобан усмонлилар билан мудофаа иттифоқи тузишга эришди.

Султон Барсбойга қарши курашга отланган Жонибек ва унинг иттифоқилари Миср қўшинларидан мағлуб бўлдилар. Мисрликлар Зулғадир пойтахти Аблистинга бостириб кирдилар ва уни вайрон қилдилар. Миср султонининг Суриядаги ноиблари Жонибекни таъқиб қилишда давом этдилар ва пировардида у ўша пайтда Миср султони тарафида бўлган Қора қўюнлилар бошлиғи қўлига асир тушди. Жонибекнинг боши танасидан жудо қилиниб, Қоҳирага юборилди ва Зувайла дарвозасига осиб қўйилди.

Барсбой бир неча бор Оқ қўюнлилар бошлиғи ва унинг ҳомийси Шоҳрухга қарши қўшин тортажагини эълон қилган бўлсада, то 1438 йил июнида вафот топгунига қадар бу ишни амалга оширолмади. Ўша давр тарихчиларининг шарҳлашича, агар султон Барсбой тўсатдан вафот қилмаганда улар ўртасида албатта жанг юз бериши муқаррар эди. Аслини олганда Шоҳрух давлати ва Миср мамлуклар султонлиги ўртасидаги бу кураш ва рақобатнинг сири Фрот дарёсининг юқори оқимида, яъни ҳозирги Ироқнинг шимоли ва Суриянинг шимоли-шарқида ўз ҳукмронлигини ўрнатиш мақсади остида яширинганди.

Ўша аснода Миср мамлуклар давлатининг сиёсий аҳволи беқарор эди. Мамлакат аҳолиси соҳибқирон Амир Темурнинг у пайтда Мисрга қарашли бўлган Сурия шаҳарларига берган зарбасидан ҳали ўзига келмаган, Форс тарафда катта куч борлигидан қўрқув ва таҳликада эди. Унинг устига Миср давлатининг молиявий ҳолати батамом издан чиққанди.

Айни вақтда Шоҳрух давлатининг аҳволи ҳам ундан яхши эмасди. Абулхайрхон бошлиқ кўчманчи ўзбеклар Сирдарё бўйидаги бир қатор шаҳарлар ва Хоразмнинг бир қисмини Улуғбекдан тортиб олган, Мовароуннаҳр ва Эрон ерларига тез-тез ҳужумлар уюштириб тургандилар. Шоҳрух ва Улуғбек шимолий чегараларда мунтазам равишда катта қўшин тутишга мажбур эдилар.

1438 йили Барсбой вафотидан сўнг Миср тахтига Чақмоқ исмли мамлук султони ўтирди. Фурсатдан фойдаланиб, Шоҳрух уни табриклаш учун катта ҳадялар билан ўз вакилини юборди. Яна бир неча бор ўзаро ҳадялар алмашингач, алоқалар тубдан яхшиланди. Шоҳрух Каъба кисвасини тайёрлаш шарафини қўлга киритиш ниятидан ҳали ҳам воз кечмаган ва ҳар сафар бу ҳақда эслатиб турарди. Ниҳоят, султон Чақмоқ Родос оролига қилган учинчи муваффақиятсиз ҳамласидан қайтгандан сўнг 1443 йили Каъба кисвасини тайёрлаш ҳақидаги Шоҳрух Мирзонинг навбатдаги илтимосига розилик берди. Аммо султон дилидан рози бўлмаган, балки азбарои ўзаро кескинликни юзага келтирмаслик мақсадида бундай қарор қабул қилган кўринади. Ҳаркалай, у Шоҳрухга фақат ич томондан ёпиладиган, яъни Миср султони кисваси остига қўйиладиган каъбапўш тайёрлашни шарт қилиб қўйди.

Чақмоқ розилиги олинган заҳоти Шоҳрух Мирзо Қоҳирага Каъба кисваси билан ўз вакилларини юборди. Улар Мисрдан ҳажга борадиганлар гуруҳи билан биргаликда муқаддас ерларга жўнамоғи лозим эди. Миср султони вакилларни Қалъада қабул қилди. Айни вақтда у гўё мисрликлар қалбини жароҳатламаслик учун Шоҳрух кисвасини беркитиб қўйишни буюрди. Шундай кайфиятни юзага келтириш учунми, ҳаркалай, авом халқ ва султон аскарлари (шахсий гвардияси)дан баъзилар Шоҳрух вакиллари тушган масканларга ҳамла қилдилар ва ҳатто уларни таладилар ҳам. Султон авом халқдан бўлган босқинчиларни жазолади, аскарларини эса жазосиз қолдирди. Шундан сўнг у Шоҳрух вакилларидан таланган нарсаларнинг ўрнини қоплаб, уларни ҳаж сафарига ҳозирлади.

Шу воқеалар замондоши машҳур Миср тарихчиси ас-Саховийнинг таъкидлашича Маккага йўл олган Шоҳрух вакиллари орасида соҳибқирон Амир Темурнинг собиқ завжаларидан бири ҳам бўлган. Маккаи мукаррамада шу йили Шоҳрух кисваси Каъба устига Миср султони каъбапўши остидан ёпилди. Шундай қилиб, Шоҳрух Мирзо ўз қасамининг уддасидан чиққан бўлди. 1447 йили Шоҳрух вафот қилгунга қадар Миср билан алоқалар дўстона тусда бўлиб турди.

Мисрликларда кейинчалик ҳам Шоҳрух кисваси деган тушунча ўрнашиб қолган бўлса керак. Зеро, то 1452 йилгача айнан шу ном билан Каъба устига кисва ёпилиб турди. Ниҳоят, шу йили султон Чақмоқ гўё умуман Ислом оламининг ва хусусан Миср афкор оммасининг шуурини ҳисобга олиб, Шоҳрух кисвасини олиб ташлаш ва фақат Миср султони кисваси билан чегараланиш ҳақида амри — фармон берди.

Ўйлаймизки, ушбу маълумотлар, бир томондан, Марказий Осиё ва Миср ўртасида XV асрда жўшқин дипломатик алоқалар мавжуд бўлганидан далолат берса, иккинчи томондан Амир Темур давридан бевосита кейин ҳам Шоҳрух Мирзо мисолида Марказий Осиё ҳокимлари мусулмон дунёсида кўзга кўринган мавқе, қолаверса, умумий парокандалик шароитида ҳатто раҳнамоликка даъвогар бўлганлигини аниқ исботлаб беради. Шак-шубҳасиз, бу маълумотларни чуқур ўрганиш кўҳна ва ғуборли тарихимизни ойдинлантириш ишига ҳисса бўлиб қўшилади.

А. ҲАСАНОВ,
тарих фанлари доктори.

Ўзбекистон — Ватаним маним

ЮРТНИ КУЙЛАМОҚ САОДАТДИР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон — Ватаним маним» мавзуидаги қўшиқлар кўрик танловини ўтказиш тўғрисидаги қарори она юртга бағишланган кўнгил наволарига янада парвоз бахш этди. Сирдарё вилоятида ҳам кўрик-танловга тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Бу иш болалар боғчалари, мактаб, олий ўқув юртлари, хўжаликлар ҳамда шаҳар ва туман миқёсида пухта йўлга қўйилди.

Кўрик-танловни ўтказиш бўйича вилоят ишчи гуруҳи ташкил этилган. Дастлабки босқич якунланди. У Мирзаобод, Меҳнатобод туманлари ҳамда Бахт ва Сирдарё шаҳарларида мазмунли ва қизиқарли ўтди. Ҳаваскор хонандалар билан бир қаторда Олим Хўжаев номли мусиқали драма театрининг актёри

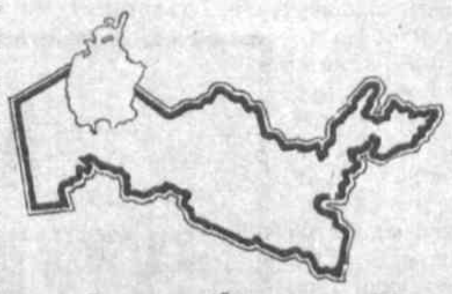

Шуҳрат Бекмуродов, Фарҳод Ўринов, «Мансур» дастасининг хонандаси Асатулло Холиқов, «Гулистон» вакал-чолғу дастасидан Қодир Яҳёев, Сирдарё туманидаги «Дўстлик» ашула ва рақс халқ дастасининг қатнашчиси Абдулла Ғаниев, Гулистон тумани маданият уйининг директори Райим Абдураҳмонов, ховослик ёш хонанда Дилшодбек Каттабековлар мазкур қўшиқ байрамига пухта тараддуд кўрганликларини намойиш этдилар. Улар вилоятда яшаб ижод қилаётган Улуғбек Жалолов, Раҳим Ҳасанов, Бахтиёр Асанов каби бастакорлар билан Ватанни мадҳ этувчи янги қўшиқлар тайёрлашган.

Вилоят халқ ижодиёти ва маданий-маърифий маркази кўрик-танловни ўтказувчилар учун маълумотлар ва маслаҳатлар берувчи масканга айланган. Туманлар, хўжаликлар ва ташкилотларнинг вакиллари жойларда кўрикнинг мазмунли ўтишини таъминлаяптилар.

«Ўзбекистон — Ватаним маним» мавзуидаги кўрик танловнинг иккинчи босқичи вилоят маркази Гулистон шаҳрида 10-11 март кунлари ўтказилади.

А. ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Норин тумани маданият уйи ходимлари Нозим Алимов, Шарифжон Убайдуллаев ва марказий шифохона ҳамшираси Ферузахон Саттаровалар ҳам «Ўзбекистон — Ватаним маним» беллашувида муваффақият билан қатнашиб ўз санъатларини намойиш этишди.

П. АКБАРОВ фотоси.

СОЛИК ТЎЛОВЧИЛАР СЎРАЙДИКИ...

— Фуқароларнинг ойлик иш ҳақидан олинадиган даромад солиғи суммаси ўсиб борувчи ставкалар бўйича ҳисоблаб чиқарилар экан. Буни қандай тушунмоқ керак?

А. БИЛОЛОВ,
Бухоро шаҳри.

— Айтайлик, корхона ўз ходими учун 1400 сўм миқдорида ойлик маош белгилаган. Демак, унинг январь-февраль ойларидаги умумий даромади 2800 сўм бўлади. Январь ойи учун илгари 200 сўм солиқ ушлаб қолинган.

Фераль ойида иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда олинади:

а) солиқ солинадиган даромад миқдори аниқланади:

2800 сўм — 800 сўм-2000 сўм (солиқ солинадиган даромад).

б) юқоридаги тартиб бўйича январь-февраль ойлари учун солиқ миқдори аниқланади (2000 сўм даромаддан):

150 сўм + (2000 сўм — 1000 сўм) х 25 фоиз-150+250=400 сўм.

в) февраль ойида ушлаб қолиниши лозим бўлган солиқ суммаси аниқланади:

400 сўм — 200 сўм (январь ойи учун илгари ушлаб қолинган солиқ суммаси) =200 сўм.

Демак, февраль ойида ушлаб қолиниши лозим бўлган даромад солиғининг умумий суммаси 200 сўм экан.

***

— Халқ банкларида сақланаётган омонатларимизга қўшилиб борадиган фоизларга ҳам даромад солиғи солинадими?

К. ЖАЛОЛОВ,
Тошкент шаҳри.

— «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ давлат банк муассасаларидаги омонатлар ҳамда давлат хазина мажбуриятлари бўйича фоизлар ва ютуқлар солиқ солинадиган даромадлар турига киритилмайди.

Бинобарин, халқ банкларида сақланаётган омонатларингизга қўшилиб борадиган фоизлардан даромад солиғи ушланмайди.

***

— Қандай буюм ва маҳсулотларни мамлакат ҳудудидан ташқарига олиб чиқиш, яъни экспорт қилиш тақиқланади?

Х. ЗИЁЕВ,
Сурхондарё вилояти.

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 4 январдаги Фармонига мувофиқ экспорт қилиш таъқиқланган буюм ва маҳсулотларнинг мамлакат ҳудудидан ташқарига ташиб кетишига қарши курашни янада кучайтириш юзасидан қўшимча чоралар кўрилмоқда. Бугунги кунда экспорт қилиш таъқиқланган буюм ва маҳсулотлар турига қуйидагилар киради:

Буғдой, жавдар, арпа, сули, гуруч, маккажўхори дони, гречиха, ун, ёрма, зотдор моллардан ташқари барча йирик ва майда моллар, гўшт (парранда ва чўчқа гўштидан ташқари), гўшт маҳсулотлари, паррандалар (декоратив паррандалар бундан истисно), қуруқ сут, чой хомашёси, чой, шакар, этил спирти, бадиий тарихий, илмий ва маданий аҳамиятга эга бўлган қадимий ноёб (ёдгорлик) буюмлар (Маданият ишлари вазирлигининг хулосаси талаб этилади), тери хомашёси, маъдан ва рангли металлар концентрати.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги жамоаси вазирликнинг Андижон вилояти бўйича назорат-тафтиш бошқармаси бошлиғи
Қосимжон ИСОҚОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Беруний номли Тошкент давлат техника университетининг жамоаси «Робот техникаси ва информацион системалар» кафедрасининг профессори П.Ф.Ҳасановга фарзанди
БУНЁДНИНГ
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТошДУ қошидаги Олий педагогика институти жамоаси сиёсатшунослик ва социология кафедрасининг мудири
Зоир АБДУЛЛАЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўз. Р. ФА Ядро физикаси институти ҳамда оғир ионлар физикаси бўлимлари жамоаси бўлим директорининг муовини
Илҳом ҚУЛЖОНОВнинг
бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

· СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ ·

МАСЪУЛИЯТЛИ УЧРАШУВЛАР ОЛДИДАН

Мамлакатимиз миллий терма жамоаси олдида бу йил жуда масъулиятли вазифалар турибди.

Футболсеварларимизга яхши маълумки, шу йил баҳорда терма жамоамиз биринчи марта Осиё чемпионатининг саралаш баҳсларига киришишади. Кузда эса терма жамоамиз футболимиз тарихида илк марта жаҳон чемпионатининг саралаш босқич ўйинларида қатнашади. Ана шу масъулиятларни чуқур ҳис қилган футболчиларимиз

ҳозирданоқ тайёргарликни бошлаб юборишди.

Ўтган куни миллий терма жамоамиз мураббий Александр Иванков бошчилигида Хитойга жўнаб кетди. Бу мамлакатда футболчиларимиз иккита ўртоқлик учрашувида қатнашишади. Дастлаб ҳамюртларимиз Хитой олимпия терма жамоасига қарши майдонга чиқишади. Сўнг Хитойнинг етакчи клубларидан бири терма жамоамиз имкониятларини кўрикдан ўтказади.

Бу йилги мавсумдаги терма жамоамизнинг дастлабки йиғини шу билан тугамайди. Хитой сафаридан сўнг футболчиларимизнинг Саудия Арабистонига йўл олиши режалаштирилган. Албатта, бундай учрашувлар футболчиларимизнинг масъулиятли беллашувларга пухта тайёргарлик кўришида муҳим аҳамият касб этади.

Хитой сафаридан олдин миллий терма жамоамиз МҲСК командаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказди. Учрашув давомида ҳарбийчилар икки марта ҳисобда олдинда боришган бўлса-да, ўйин дуранг натижа (2:2) билан тугади.

ЮРТИМИЗДА ЯНА БИР ХОРИЖЛИК МУРАББИЙ ИШ БОШЛАМОҚЧИ

Англиялик мураббий Себастьян Адамс юртимизда бўлиб, теннис учун яратилган шарт-шароитлар билан танишди.

Жумладан, у Тошкент, Андижон, Фарғона ва Самарқанддаги теннис кортларини бориб кўрди. Буюк Британия, Франция, Швейцария ва Исроил мамлакатларида мураббийлик қилган англиялик теннис мутахассисининг юртимизга ташрифидан мақсади ўзбекистонлик теннисчилар билан ҳам ишлаб кўришдир.

— Ҳозирча бирор қарорга келганим йўқ — дейди Адамс. — Лекин юртингиздаги теннис ривожи учун яратилган шарт-шароитлар менга маъқул бўлди ва бу ерда ишлаш, мен учун жуда қизиқарли бўлишини эътироф этаман.

Адамс ўз сафари чоғида мамлакатимиз теннис мураббийлари ва ёш теннисчилар авлоди билан ҳам танишди. Пойтахтимизнинг «Динамо» клубидаги «Интернейшнл турнамент промоушенс ЛТД» фирмаси офисининг директори Данни Геллининг таъкидлашича, Ўзбекистонда теннисни сон ва сифат жиҳатидан ривожлантириш дастурини амалга оширишда Себастьян Адамс каби тажрибали мутахассис ғоятда зарур ва тез кунда у ўзбекистонлик теннисчилар билан ишлай бошлайди. Афсонавий теннисчи Александр Метревелининг юртимизда норасмий тарзда иш олиб борганлигини ҳисобга олмаганимизда Адамс «Пахтакор»га устозлик қилаётган голланд Ханс Фереллан сўнг мамлакатимизда фаолият кўрсата бошлаган иккинчи хорижий мураббий бўлади.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

BAT

"БРИТИШ-АМЕРИКА-ТОБАККО"
(БИ-ЭЙ-ТИ) КОМПАНИЯЛАРИ
ГУРУҲИ АЪЗОСИ - "ЎЗБАТ А.Ж."
ЎЗБЕКИСТОН-БРИТАНИЯ ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Ўзбекистон халқини ҳар бир мусулмон учун муқаддас саналган "Рўза ҳайит" (Ййд-аль-Фитр) байрами билан қизғин табриклайди.

Ва бу байрам ҳар бир оилага эзгулик, тинчлик, фаровонлик олиб келишини тилайди.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

· МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев.
Навбатчи — О. Тўрақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001   Буюртма Г. — 079.   51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.   Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2   Босишга топшириш вақти—21.00   Босишга топширилди — 21.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.   Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.   Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5 6